

Biblioteca centrală Regională Hunedoara-Deva

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

ZIUA VICTORIEI ȘI A INDEPENDENȚEI

9 Mai — Ziua Victoriei și a Independenței. Pentru poporul român această zi e o dublă sărbătoare.

Cu 83 de ani în urmă, în ziua de 9 mai 1877, Mihail Kogălniceanu declara în fața Adunării Deputaților: „Ne întrebați acum ce simțem? Simțem în stare de rezel cu Turcia; legăturile noastre cu înalta Poartă sînt rupte și cînd va fi ca pacea să se facă, nu cred că un singur român va mai consimți ca România să reîntre în pozițiunea ei de mai înainte, rău definită, hibridă și jleuitoare”. „Noi trebuie să dovedim că simțem o națiune vie — mai adăuga el — trebuie să dovedim că avem cunoștința misiunii noastre, trebuie să dovedim că simțem în stare să facem și noi sacrificii pentru ca să păstrăm această țară și drepturile ei pentru copiii noștri...”

Mai înainte, la 12 aprilie, armata rusă truse Prutul. Poporul român a primit cu brațele deschise pe cei ce aduceau nădejdea eliberării. Încă înainte de proclamarea independenței, se stabilise o cooperare operativă în're armata română și cea rusă. La început, românii au acoperit marșul strategic al armatei ruse spre Dunăre, apoi, cele patru divizii românești s-au concentrat în Oltenia, împiedicînd importante forțe turcești de a acționa în partea de sud-est a Dunării, unde se desfășura atacul armatei ruse. În lulle, o divizie românească înlocuiește garnizoana rusă de la Nicopole, iar din august și pînă la 28 noiembrie trei divizii românești acționează în strînsă cooperare cu armata rusă împotriva Plevnei. După căderea acestui puternic punct strategic și pînă la sfîrșitul operațiunilor, armata română a asigurat flancul drept și spatele forțelor rusești ce înaintau spre Constantinopol.

Pe cîmpurile de luptă s-a cimentat vechea frăție de arme romîno-rusă.

La război au contribuit cu precădere masele populare. „Alături de bogatul căru'a i se rechiziționase o vacă, un bou, o pereche de cai — scrie revoluționarul democrat român Nicolae Zubcu Codreanu — se rechiziționa la cei săraci ultima vacă și u timul cal... De obicei, rechizițiile de acest fel nu ațineau deloc pe proprietarii de pămînt și pe arendașii, care puteau să-și exprime în absolută liniște „entuziasmul patriotic” față de curajul militar și neînfricarea arătate de țărănul român — dorobanții”. Burghezii și moșierimea folosec împrejurarea războiului pentru speculă și pentru sporirea averilor. Sînt cunoscute, între altele, fraudele fabricanților de pîne, furnizorii al armatei. Sintetizînd aportul dat în război de diferitele clase, Nicolae Zubcu Codreanu scria: „Noi, puținii socialiști romîni, care încercăm acum să ne organizăm, nu vom uita prin al cui sînge și ale cui lacrimi, prin a cui sărăcire a fost cîștigată independența țării”.

Tratatul de la San Stefano și cel de la Berlin au recunoscut, în 1878, independența Romîniei. După veacuri de luptă și de jertfe, dominația otomană a fost pe veci înlăturată. Dar și acum, ca și în 1859, cînd se înfăptuise Unirea prin lupta entuziasă a maselor populare, foloasele nu le-a avut poporul, ci clasele dominante. Luptătorii sînt grabnic uitați. Poetul Vasile Alecsandri a deplîns în versurile sale egoismul și nepăsarea celor puternici față de învingătorii de la Plevna.

An de an, țara eliberată de sub dominația otomană a fost aservită de clasele dominante capitalului străin. Masele populare n-au cunoscut o ușurare a suferințelor lor, iar luptătorii din 1877 au trebuit să înfrunte, în 1888 și 1907, gloanțele nemiloase ale stăpînirii burghezo-moșierești.

Adevărata și deplină independență națională o dobîndește poporul nostru abia în august 1944, cînd, cu sprijinul Armatei Sovietice România se smulge din lagărul hitlerist. Diviziile romîne luptă alături de ostașii sovietici. Vechea frăție de arme romîno-rusă se cimentează din nou pe cîmpurile Ardealului, în Ungaria și în munții Cehoslovaciei. Luptînd cu eroism, bucurîndu-se de sprijinul întregului popor, îndrumat de Partidul Comunist din România, armata romînă cîștigă laurul biruinței. Acum 15 ani, la 9 mai 1945 — 68 de ani după proclamarea independenței Romîniei — Germania hitleristă capitulează. Lumea întreagă sărbătorește Ziua Victoriei. La Berlin pe Reich tag, flutură steagul sovietic, în Cehoslovacia armatele sovietice și romîne își desăvîrșesc biruința. În țară, poporul nostru întîmpină cu bucurie înfrîngerea fascismului. Căile largi ale unei noi vieți i se deschid în față.

Îndrumat de Partid, apărînd alături de celelalte popoare frățești ale lagărului socialist cauza socialismului și a păcii, poporul român cinstește amintirea marilor evenimente din 1877 și din 1945. Dobîndirea Neatîrnării față de dominația turcească în 1877 și Ziua Victoriei de la 9 mai 1945 rămîn pe veci înscrise în cartea de aur a poporului nostru.

Dan Berindel

În pagina 4-5:

Bătălia

de MIHAIL ȘOLOHOV

Fragment din romanul:

„Ei au luptat pentru Patrie”

Un grup de turiști romîni din „Trenul prieteniei” vizitînd Piața Sovietelor din Moscova

Reportajele
trimișilor noștri speciali

la Moscova

și Odesa

(pag. 3-a)

CITIȚI
ÎN ACEST
NUMĂR:

Cînd tace vioara, te farmecă omul...

DAVID OISTRAH DIN NOU PRINTRE NOI

Poposit numai pentru două zile în mijlocul nostru, David Oistrach și-a regăsit imediat vechii prieteni, a fost înconjurat de cei doi elevi ai săi Ion Voicu și Ștefan Gheorghiu cu recunoștință și căldură, astfel că esca la între două avioane a echivalat cu o întâlnire mai mult decât prietenească. Așa cum îi place să declare, în România David Oistrach se simte ca acasă.

Între o repetiție și un recital, David Oistrach a mai găsit resursele unei convorbiri amicale.

— Veniți dintr-un turneu în Italia și Bulgaria. Care este peisajul muzical al Italiei contemporane?

— Prea mult n-am putut să-l admir, fiindcă în 20 de zile am concertat de 12 ori. Precum vezi, în ziua cînd nu cîntam, trebuia să călătoreșc. M-au bucurat întîlnirile cu vechii prieteni cunoscuți în diferite jurii internaționale. O plăcută amintire mi-au lăsat-o membrii „Trio”-ului din Triest, muzicieni excelenți. M-au impresionat devotamentul și dăruirea asociației „Arrigo Boito” din Milano, unde se face o serioasă muzică de cameră.

— Ați vizionat vreun spectacol de operă, deoarece Italia e patria cîntăreților lirici?

— Mi-a rămas în amintire un minunat spectacol cu opera „Turandot” de Puccini, pe care l-am vizionat la teatrul „Scala” din Milano. Remarcabil dirijorul Antonin Novotno, excelent tenorul Franco Corelli.

— Ce formații simfonice v-au plăcut mai mult?

— Dintre toate cite le-am ascultat și alături de care am și concertat, o impresie excelentă mi-a lăsat orchestra „Santa Cecilia” din Roma (unde am cîntat sub bagheta lui Fernando Previtali) și formația Radioteleviziunii din Milano.

— Încotro călătoriți acum?

— De la București mă îndrept cu emoție către orașul meu natal, Odesa. De 10 ani nu l-am văzut. Mă așteaptă prietenii mulți și sint tare dornic să-i întîlnesc.

— Planuri de viitor?

— Multe, deși stagiunea actuală se apropie de sfîrșit. Mai întîi voi da trei concerte la Moscova, Leningrad și Kiev. Apoi va trebui să-mi urmăresc elevii de la Conservator în cadrul examenelor de fine de an. Voi participa la Festivalul muzical din Portugalia și, în sfîrșit, voi înregistra Concertul pentru vioară și orchestră de Brahms sub bagheta lui Otto Klemperer.

— Apropo de înregistrări pe discuri: ce ne puteți spune despre recenta imprimare a Concertului de Beethoven, care a fost premiată la Paris?

— Cu unele mici detalii, această înregistrare nu diferă prea mult de cunoscuta înregistrare pe care am făcut-o anterior, la Stockholm. Am fost încîntat de acompaniamentul delicat al orchestrei naționale franceze, dirijată de André Cluytens.

— O surpriză plăcută pentru publicul bucureștean a constituit-o includerea în repertoriul recitalului de la Sala Palatului R.P.R. a „Preludului și fugii” din partitura pentru vioară solo de Alfred Mendelssohn. Ce v-a atras la această lucrare?

— Piesa s-a născut sub ochii mei la Sinaia, în timp ce îmi petreceam concediul în ospitalera dumnea-voastră țară, acum doi ani. M-a în-

cîntat construcția, arhitectura sonoră și bogăția melodică a acestei piese. De la prima descifrare, lucrarea m-a cucerit. Timpul mi-a dovedit că nu m-am înșelat.

— Ați mai cîntat-o pină acum?

— Am interpretat-o în toată America, apoi la Londra, Paris, țările

desen de Hariton

scandinave și recent în Italia. Prețutindeni publicul și presa de specialitate au apreciat-o favorabil.

— Intenționați să mai promovați vreă altă lucrare românească?

— Fără îndoială.

— Dat fiind că ne aflăm la impresiile despre țara noastră, care este cea mai puternică din actuala revedere?

— Sint ulmit de felul cum s-a schimbat fața Bucureștilor în mai puțin de doi ani. Sala nouă a Palatului R.P.R. e minunată. Arhitectura, coloritul, stilul — denotă gust, rafinament, simț artistic dezvoltat. Remarcabile mi s-au părut materialele de construcție, cu splendida dv. marmură. Aveți o țară bogată și oameni extrem de talentați! Socotesc realizarea acestei moderne săli ca o mare victorie a artei românești.

— Sperăm că vă vom asculta și în 1961 pe estrada Sălii Palatului R.P.R....

— Desigur că voi reveni bucuros la cel de al doilea Festival muzical internațional „George Enescu”.

— O ultimă întrebare: cum ați privit decernarea Premiului „Lenin”?

Modestia binecunoscută a artistului l-a jenat vizibil.

— Sint fericit pentru cinstea de a fi recunoscută munca noastră a interpreților, intrucît pentru întîia oară Premiul „Lenin” a fost decernat unui solist. Desigur că după mine, bucuria se va revărsa și asupra altor colegi.

Întrebarea aceasta a pus capăt convorbirii noastre. Întîlnirea cu acest admirabil om parecă nu diferă de aceea de pe scenă. La fel de fermecător, de amabil, de binevoitor.

Seara ne-am reîntîlnit în sala de concert. Vorbea acum prin intermediul minunatului „Stradivarius”. Mii de oameni îl ascultau cu răsunarea tăiată. După „Presto”-ul din finalul sonatei Kreutzer, auditoriul amuțise. Peste o clipă însă, se dezlănțu furtuna de aplauze. David Oistrach nu cîntase, ci ofietase în noul templu al artei.

Viorel Cosma

BALETELE LUI CEAIKOVSKI

Elementele muzicii de balet se fac simțite în opera lui P. I. Ceaikovski chiar de la primele sale lucrări. Cu partitura simfonică „Dansuri caracteristice” începe o adevărată serie de valsuri și momente coregrafice: finalul concertului I pentru pian și orchestră, finalul Simfoniei a IV-a, valsul „Decembrie” din ciclul „Anotimpurile” etc. Aceste elemente de dans nu sint simple „formule” muzicale ale genului, ci devin, exprimă întregi complexuri de sentimente, dispoziții și asociații poetice. Să ne amintim ce bogată gamă de nuanțe capătă valsul la Ceaikovski: de la melodia lirică, intimă, din „Vals sentimental” pînă la patosul romantic al valsurilor din Simfonia a V-a și a VI-a.

Se știe că baletul ca gen artistic ridică o serie de cerințe deosebite, între care: legătura strînsă cu mișcarea scenică, conturarea distinctă a dansurilor, păstrarea filiației directe cu dansurile existente în viața de toate zilele. Ceaikovski a izbucit, în sensul acesta, o innoire creatoare a elementelor împrumutate din diferite dansuri de la sate sau orașe. Dacă adăugăm la aceasta pasiunea lui pentru teatru — ca o artă care acționează mai direct asupra maselor — și preferința pentru creația simfonică, — înțelegem și mai bine orientarea și realizările sale în muzica de balet.

Prin opera lui Ceaikovski baletul rus capătă o formă nouă, radicală: de acum înainte, muzica nu va mai avea în spectacol un rol secundar — simplu fundal al unei acțiuni artificial înjghebate — ci unul principal; muzica de balet a lui Ceaikovski e strîns legată de imaginile, evoluția și stilul general al acțiunii dramatice. Mai mult: prin valoarea ei artistică, ea se ridică deasupra celorlalți factori ai spectacolului. Odată cu Ceaikovski, dansul clasic devine fundamentul, centrul conținutului muzical al baletului, mijlocul prin care se exprimă personajele. Două din formele dansului clasic — adagio și valsul — s-au impus îndeosebi, constituind adevărate puncte de sprijin ale baletului; dezvoltate pe linia formelor tradiționale ale muzicii de balet, ele sint, la Ceaikovski, poeme li-

rice în toată puterea cuvîntului, în care elementul prim al bogăției melodice crește și se afirmă printr-o inspirată dezvoltare orchestrală și care sint opuse tragicului: insule de lirism, ele respiră un suflu de viață robust, optimist.

Față de baletele anterioare, Ceaikovski mai aduce o lărgire a dansului de caracter prin folosirea a numeroase dansuri naționale sau prin redarea unor diverse portrete (de exemplu: galeria de figuri de basm din „Frumoasa adormită” sau copiii din „Spărgătorul de nuci”), precum și o dezvoltare a pantomimei prin crearea unor scene mari de balet.

Cîteva trăsături caracteristice pot fi identificate în toate cele trei balete ale lui Ceaikovski: „Lacul lebedelor” (1877), „Frumoasa adormită” (1890) și „Spărgătorul de nuci” (1892). Tematic vorbind, aceste balete aduc pe scenă numeroase elemente ale basmului, impunînd astfel fantasticul ca un procedeu artistic prin care pot fi surprinse tendințele esențiale ale realității. Mesaful lor este luminos și cald, de un umanism generos, conflictul elementar dintre forțele binelui și răului soldindu-se întotdeauna cu triumful celor dintîi. Un lirism inaripat, în care pulsează dragostea de oameni și de viață, face ca muzica lor să atingă corzile cele mai fine ale sufletului nostru.

„Lacul lebedelor” — care s-a bucurat de coregrafia pe care o merita abia în 1895 la Petersburg, în realizarea lui Lev Ivanov și Marius Petipa — este foarte cunoscut spectatorilor noștri. Țin să menționez doar imaginea romantică a fetei-lebedă, realizată cu o căldură ce nu exclude realismul, care a devenit unul din rolurile de frunte din repertoriul de balet. Balerine ca Semionova, Ulanova, Dudinskaja, Pliseșkaia, Șelest, Osipenko, Yvette Chauviré, au dat acestui rol strălucire pe diverse scene ale lumii.

Reluînd o temă larg răspîndită în folclor, „Frumoasa adormită” se inspiră dintr-un basm de Ch. Perrault. Dar în balet, povestirea mărunt-educativă a scriitorului francez s-a transformat într-o țee-rie monumentală, fastuoasă, în care o

● A apărut volumul I din „Dicționarul diplomatic” în trei volume, înlocuind de un mare colectiv de istorici, diplomați, economiști și juriști sovietici. Redactorii principali sint A. A. Gromiko, S. A. Golunski și V. M. Hvoslov.

Dicționarul cuprinde articole despre diplomația și relațiile internaționale din ultima vreme, date despre congrese, conferințe, organizații internaționale etc.

● Konstantin Fedin și Alexandr Tvardovski s-au întors dintr-o vizită făcută în Anglia.

— Scriitorii englezi — a declarat A. Tvardovski — au propus organizarea unui seminar la care să participe poeți englezi și sovietici. Întîlnirile de acest fel, discuțiile despre artă și măiestria poetică ar putea fi, după părerea lor, extrem de utile pentru progresul poeziei din cele două țări. Am primit cu bucurie propunerea și probabil că seminarul va avea loc într-un viitor apropiat.

● Dramaturgul sovietic Alexandr Kornelciuk a scris o nouă comedie: „Deasupra Niprului”. Piesa va fi pusă în scenă de Teatrul Academic de Artă din Moscova.

● În ultimul timp, în U.R.S.S. au apărut cîteva studii asupra literaturii franceze. Cităm astfel „Romanul istoric francez în epoca romantismului” de profesorul Reizov, care analizează opera marilor romancieri francezi și „Istoriografia romantică franceză”, de același autor, în care e studiată opera istoricilor Thierry, Guizot, Mignet ș.a.

De asemenea au mai apărut „Maximele și reflecțiile” lui Rochefoucauld, cu o prefață de T. Hatisova, lector la Universitatea din Leningrad. Tot T. Hatisova va publica în curînd și o lucrare intitulată: „Georges Sand despre literatură”, în care va comenta opiniile lui Georges Sand despre Goethe, Byron, Balzac și Mickiewicz.

Ar mai putea fi apoi menționate și o seamă de lucrări de lingvistică, printre care o „Gramatică a limbii franceze”, întocmită de N. Steinberg. În cursul acestui an va apare de asemenea și „Stilistica limbii franceze”.

P. I. Ceaikovski
sculptură de Z. Vilenski

sferă lirică bogat colorată și o galerie de tipuri concretizate în momente de pantomimă și dans de caracter, l-au impus pe Ceaikovski ca un mare compozitor de balet.

Tot de la o poveste, semnată de E. T. A. Hoffman, porneste libretul „Spărgătorul de nuci”. Două acte, diferite ca stil și valoare, aduc pe scenă, mai întîi o lume de copii, tipic hoffmaniană prin amestecul de real și fantastic, și apoi, un divertisment plin de fast și spectaculozitate, în care muzica suplîneste deficiențele libretului. Aceeași idee, a luptei triumfătoare a binelui asupra răului, străbate și acest balet care, nu peste mult, va face parte din repertoriul Teatrului de Operă și Balet al R.P.R.

Jucate pe toate scenele lumii, baletele lui P. I. Ceaikovski constituie azi adevărate modele ale genului: lirismul romantic al partiturii muzicale, ca și elementele fant-stice aduse pe scenă, captivază mereu publicul de toate vîrstele, după cum cîteva din rolurile principale formează — prin virtuozitatea tehnică pe care o pretind — piatra de încercare a tinerelor balerine.

Irinel Liciu

VEAC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI
GENERAL A.R.L.U.S.

Redacția și administrația: București,
Str. Ion Căbă, 5 telefon 10.93.10.

ABONAMENTE:

pe 3 luni, 10 lei; pe 6 luni, 20 lei;
pe un an 40 lei.

MOSCOVA în aceste zile

ODESA, la început de mai

E greu ca acum, în plină excursie turistică să așternem pe hirtie relatarea încheiată a tot ceea ce s-a petrecut în scurtul răstimp de când ne aflăm pe pământul Uniunii Sovietice. Sint prea puternice impresiile, mult prea tulburătoare prin varietatea și profunzimea lor, pentru ca ele să se lase stăpînite și ordonate într-un reportaj obișnuit. Deocamdată impresiile mele, ca și ale celorlalți turiști din „Trenul prieteniei”, s-au așternut tumultuos, ca într-un caleidoscop, și le voi transmite în același fel.

Am plecat din București într-o frumoasă seară de primăvară. La Iași ne-a întâmpinat o dimineață mohorâtă. La Ungheni, însă, soarele se arată iar cu multă lumină. În gară — autoritățile locale. Se schimbă salutarile tradiționale. Cuvintele pace și prietenie, exprimînd raporturile frățești dintre poporul român și poporul sovietic, răsună aici cum nu se poate mai potrivit. Avem cu toții sentimentul că într-adevăr granița nu desparte popoarele noastre, ci le unește în marea familie a țărilor socialiste.

Avem la dispoziția noastră câteva ore și cei

în autobuz s-a făcut deodată liniște. Am ajuns în Piața Roșie. Stelele turnurilor scliceșc în noapte. Hotelul e aproape, chiar lângă Piața Roșie, pe cheul riului Moscova. Prima noapte moscovită e o noapte cu foarte puține ore de somn, așa cum vor fi dealfel și toate celelalte.

Seară la Universitatea „Lomonosov”. Sintem invitații colectivului de aici la sărbătorirea zilei de 1 Mai. Din nou saluturi prietenești, din nou urările cele mai calde pentru relațiile romino-sovietice. În pauză — dans în hol. În acordurile melodiilor cunoscute, perechile schimbă cuvinte și frinturi de propoziții, neortocolare, dar la fel de amicale. Mulți turiști rămîn și după parterea a doua a programului să se distreze împreună cu studenții.

Am sosit la Moscova atunci cînd ecurile aniversării a 90 de ani de la nașterea lui Lenin nu se stinseseră încă. Semnele sărbătorii erau încă vizibile pretutindeni, alcătuiind o parte integrantă din peisajul obișnuit al orașului. Lenin este aici mult mai mult decît o personalitate trecută în legendă. S-a mai spus, și totuși nu se poate evita observația că Lenin este în Uniunea Sovietică o prezență vie. Nimic nu pare mai firesc decît lozincă: „Înainte spre comunism!” înscrisă sub portretul lui Vladimir Ilici.

Ajun de 1 Mai. Luminile orașului sint copleșitoare, răspîndind un sentiment de plenitudine voioasă. E foarte mult gust, e foarte mult discreție în fiecare ansamblu decorativ luminos. S-au spus multe lucruri despre nopțile din ajunul zilei de 1 Mai la Moscova, despre valurile de lumină ce inundă orașul. Aș vrea să adaug o singură imagine, ca să vă dați seama de proporțiile jocului de lumină: printre celelalte constelații care scliceau pe cerul Moscovei, luna, în pătratul ei, părea o apariție puțin hazlie și grotescă, asemenea unui astru de bilci.

În seara aceea, „Bolșoi teatr” avea printre spectatori numeroși oaspeți din străinătate. Din lojile teatrului exclamațiile admirative se puteau auzi în cel puțin 15 dintre grauriile pământului. Pe scenă — bătrînul Susanin din binecunoscuta operă a lui Glinka. Aveam impresia că toți cei de față înțelegeau acum mai bine puterea de sacrificiu și vitejie a lui Susanin.

O lozincă des întîlnită în dimineața sărbătorii: **Mai, Muncă, Pace!** — E o asociație de noțiuni, fericit exprimată în ansamblul demonstrației. Un fluviu nesfîrșit de flori, amestec de crengi de abia înverzite și flori artificiale, din care erup graficele realizărilor obținute în primele luni ale celui de al doilea an al septenaliului, chemările la luptă pentru pace. E o manifestație uriașă prin număr și participarea activă a demonstrațiilor și în aceeași vreme foarte simplă, foarte degajată. Aici, ca și în toate celelalte împrejurări, a fost vizibilă una din trăsăturile principale, cred, ale acestui mare popor: lipsa de ostentație, naturalitatea cu care întreprinde orice lucru, mare sau mic.

Am văzut Moscova de pe Colinele Lenin. Am văzut orașul pe marile sale magistrale, la toate orele zilei și la toate orele nopții. Spunînd toate acestea, afirm implicît că am văzut o mare metropolă a lumii. Ritmul ei este în aceeași vreme tonifiant și copleșitor. Mașinile care circulă pe 7-8 rinduri cu o viteză pe care o permit numai bulevardele foarte largi, mulțimea de oameni, totdeauna grăbită, furnicarul indescrîpabil al marilor magazine, construcțiile noi care se întind pe zeci de hectare, podurile și pasajele de nivel, lungi de sute de metri — totul vorbește în imagini fermecătoare despre viața activă, dinamică și pasionantă a Capitalei U.R.S.S.

Comunismul își exprimă aici vitalitatea în formele înalte ale civilizației sovietice.

P. Granea

Moscova, mai 1960, prin telefon

1 Mai 1960, ora 8 a unei dimineți care ne găsește, încă de pe la 7, postați, care cum poate mai bine, pe punte. „Transilvania” a sosit în rada portului Odesa. Cei aproape 400 de turiști romini care-și vor încheia astăzi, aici, croaziera pe litoralul sovietic al Mării Negre, nu-și mai pot stăpîni emoția pe care o încearcă la gîndul că peste puțin timp vor trăi clipe greu de uitat.

O comandă scurtă răsună prin megafon și personalul de la posturile de manevră aruncă paramele. De pe cheul sovietic, brațe vinjoase le pescuiesc îndată, pentru a le lega virtos la dane. „Transilvania” s-a aliniat disciplinată la locul ce i s-a rezervat în peisajul de catarge și macarale. Cu greu s-ar putea număra vasele aflate în acest moment în cel mai mare port al Mării Negre. Sint puțin citeva zeci. Dar nu vom cunoaște totuși freamătul plin de neastîmpăr al portului, fiindcă astăzi e zi de 1 Mai. Intreaga suflare marinărească și portuară a Odesei o vom întîlni în curînd în altă parte — în inima orașului, unde vaporenii și muncitorii portuari, marinarii și muncitorii șantierului naval vor defila în coloanele entuziaste ale întregii Odesa.

Căci nu exagerăm spunînd că întreaga Odesă — oraș de peste 800.000 locuitori — a defilat la 1 Mai prin fața tribunelor instalate în Piața Revoluției din Octombrie, dominată de monumentală și impunătoare clădire a sediului Comitetelor orașene și regional Odesa ale Partidului Comunist al Ucrainei. În ajunul sosirii noastre, populația orașului-erou fusese martora unui eveniment memorabil. În aceeași piață în care se desfășoară parada de 1 Mai, a fost dezvelit un monument care va aminti de-a pururi că din acest loc au pornit la luptă gărzi roșii revoluționare, în ianuarie 1918, pentru a alunga pe haidamăcii contrarevoluționari. Impresionant prin simplitatea lui, monumentul cinstește memoria glorioșilor revoluționari căzuți în luptele pentru instaurarea puterii sovietice la Odesa.

În ajunul lui 1 Mai veteranii lui Octombrie au fost martorii recunoștinței pe care nepoții și strănepoții lor nu încetează să le-o poarte. Iar la 1 Mai, unii în tribuna centrală, iar alții — în ciuda anilor mulți pe care-i trădează părul și mustățile albe — au ținut pasul cu sutele de mii de demonstrații, în rîndurile cărora predominant era, desigur, tineretul.

Am fost și noi cei din tribune — turiști romini alături de turiști bulgari și destui alți străini — martorii acestei vii ștafe revoluționare pe care seniorii lui Octombrie au trans-

mis-o cu încredere în mîinile urmașilor lor de astăzi. Pe acești urmași l-am văzut perindindu-se prin fața noastră și am înțeles în toată cuprinderea ei semnificația unei simbolice inscripții de pe o pancartă purtată de tineri comsomoliști: „Trăiască ziua de miine!” Rîndul următor de demonstrații, purtînd cite o literă imensă din lemn, forma cuvîntul Comunismul.

Iată dar ce este ziua de miine, pe care o slăvesc cei ce muncesc astăzi cu atîta ardoare pentru a o aduce mai curînd printre noi. Iată de ce alți demonstrații purtau cu mîndrie uriașe fotografii reprezentînd pe „exploratorii viitorului” — membrii brigăzilor de muncă comunistă, cei care vor scurta termenul de îndeplinire a septenaliului, făcînd ca ziua de miine să apropie în faptă atingerea marelui fel.

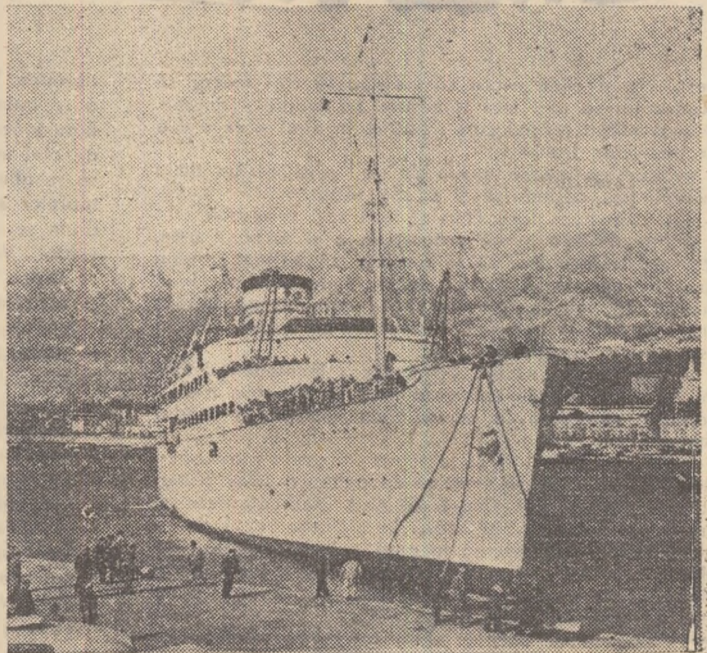
Muncitorii din industria grea a orașului și regiunii Odesa (de reținut că există aici mari și importante uzine ale industriei metalurgice și de construcții de mașini) au știut să exprime printr-o lozincă ce se putea citi pe o mare pancartă cerința majoră a momentului istoric pe care-l trăiesc: „Tehnică nouă pentru septenal!”

Ca pretutindeni pe imensa întindere a Uniunii Sovietice, și la Odesa obiectivele septenaliului îi însuflețesc cu aceeași tărie pe cei chemați să le realizeze.

Anul trecut am avut prilejul de a urmări grandioasa paradă și demonstrație de 1 Mai la Moscova. Păstrînd desigur proporțiile, trebuie să spun că aici, la hotarul de sud al Uniunii Sovietice, n-am fost mai puțin emoționat — și odată cu mine toți participanții — ca la sărbătorirea primei primăveri a septenaliului în Piața Roșie. Căci inima poporului sovietic are o bătaie la fel de puternică la Moscova ca la Odesa, la Leningrad ca la Vladivostok, la Norilsk, dincolo de cercul polar, ca la Baku, unde azerbaidjenii au amintit de curînd lumii întregi ce a însemnat pentru ei instaurarea puterii sovietice.

Din tribuna din Piața Revoluției din Octombrie a Odesei priveam, peste capetele mulțimii care defila, monumentul dezvelit în ajun, pentru cinstirea memoriei revoluționarilor căzuți în 1918. Coloanele de demonstrații slăveau partidul care a condus lupta victorioasă și care n-a încetat de atunci să conducă poporul sovietic spre alte victorii. Cu un astfel de cirmaci, este pe deplin firesc încrederea cu care pășesc făuritorii zilei lor de miine — un miine care se cheamă comunism.

M. Mihail

Vasul „Transilvania” intră în portul Ialta

Moscova 1960. Forța străzii.

mai mulți părăsesc vagoanele spre a vizita localitatea. E primul contact cu realitatea sovietică. Turiștii descifrează în grabă anunțurile întîlnite în cale, vizitează Casa de cultură raională, o expoziție de artă populară și, bineînțeles, citeva magazine.

La întoarcere, facem transbordarea în garnitura sovietică. Cușetele spațioase și confortabile ne devin deindată intime. Avem de călătorit 36 de ore pînă la Moscova. E o cale lungă dar în fiecare compartiment se instalează voia bună, atît de caracteristică turismului și turiștilor.

Ultimul vagon al trenului special. Lăsăm mereu în urmă spațiul de necuprins al stepei ucrainene. La intervale mari trecem prin gări necunoscute. Lîngă noi, însoțitorul vagonului încearcă să ne fie primul ghid. Pe lîngă fiecare gară rampele abundă în utilaje de tot felul. La un moment dat, ghidului nostru improvizat i se pare că dăm atenție semafoarelor dintr-o stație nu prea mare și imediat se simte obligat să ne asigure că de la Briansk incolo toate instalațiile de semnalizare sint automatizate pe baza ultimelor curceri ale electronicii. Ține foarte mult să sublinieze că sectorul căilor ferate se află la nivelul general al dezvoltării tehnice sovietice. La Moscova am înțeles pe deplin semnificația acestor cuvinte. Tehnica nouă este aici prezentă peste tot: pe străzi, pe șantierele de construcție, în exponatele vitrinelor, la demonstrația de 1 Mai.

Oprire prelungită la un nod de cale ferată. Coborim pe peron. Din trenul de vizavi cu destinația Leningrad-Kiev-Soci sintem întâmpinați cu zimbete, fluturări de batiste și întrebări. Prima dintre ele, cum era și firesc, se referă la naționalitatea noastră. Cînd se află că sintem romini cineva exclamă bucuros: „Eto nași” („Sint de-ai noștri” — într-o traducere ce nu redă întru totul expresia rusească, mult mai caldă).

Debarcăm în gara Kiev din Moscova, la miezul nopții sub o uriașă cupolă de oțel. Ne suim în autobuze și o pornim spre hotel. Prima noastră noapte moscovită! Pe străzi, clădiri cu un profil cunoscut din ilustrațiile ziarelor și revistelor.

Bătălia

de MIHAIL ȘOLOHOV

Fragment din romanul „Ei au luptat pentru Patrie“

Dogorit de pâlălaia soarelui pământul înțelenit era tare ca piatra. Lopețile ostășești abia dacă mușcau câțiva centimetri desprinzind fărmice de lut și lăsând în el urme subțiri, scinteietoare.

Ostașii săpau din răspuțeri. Cu câteva clipe mai înainte trecuse pe deasupra un avion de recunoaștere german, făcuse o voltă largă pe cer și după ce trăsese, fără să coboare, vreo două rafale scurte, se făcuse nevăzut spre răsărit.

„Ei, o să primim musafiri“, rideau ostașii lucrind de zor.

Nikolai săpase un șanț taman cât să-i încopă piciorul pină la genunchi și, ostenit din cale-afară, se îndreptă din șale să mai răsuflă puțin. Nu departe de el, Zviaghințev săpa și el de-l treceau nădușelile. Bluza i se lipise de trup iar pe obraz îi curgeau broboane de nădușeală.

— Curată pacoste pământul ăsta. Te spetește, nu alta! mormăi el, oprindu-se o clipă ca să-și ștergă cu mîneca fața congestionată. Doar cu dinamita să-i vij de hac, nu cu lopețile astea! Mulțam neamțului că ne-a mai slăbit puțin, că sub focul lui, lucrind pe brînci, n-o mai scoatem noi la capăt cu una cu două.

Și Nikolai ciuli urechea la canonada care parcă începea să se mai domolească, apoi, după ce-și mai trase sufletul, se apucă iar de lopată.

Ochii îl înțepau, nările îi erau îmbicsite de praf, iar inima îi bătea să-i iasă din coșul pieptului. Răsufla greu, suierător. Săpase șanțul cam pină la briu cînd simți deodată că dacă nu se oprește să mai răsuflă,

Versantul de nord al cotei pe care se afla cobora în pantă dulce într-o ripă adîncă, cu stejăriș, în care răsăreau pe alocuri tufe de porumbar și păducel sălbatic. Începînd chiar de la poalele cotei, în ripa cu pricina se împreunau două vilcele adînci și, văzîndu-le, Nikolai se liniști: își dădu cu gîndul că tancurile nu-i vor putea lua în nici un caz prin flancuri.

Căldura nu se mai domolea. Soarele ardea cu aceeași putere pământul și în văzduh plutea un miros greu de pelin ofilit ce umplea sufletul cu o tristețe nelămurită. Nikolai se sprijini obosit de peretele șanțului și privi în lungul stepei de culoare roșcată acoperită ici-colo cu movilițe de hîrciog rămase de pe urma vizuinilor părăsite. Un erete cu penă alburii luneca moleșit pe deasupra negarei, atingîndu-i virfurile cu aripile-i ascuțite. Printre brusturi se zărea fișa albastră a cerului iar mai departe, la orizont, pe coama unui deal se ițeau, prin neguri, contururile unor pădurici sinilii ce păreau că plutesc ca niște corăbii-fantome pe deasupra pământului.

Nikolai își simțea gîtlejul uscat de sete, dar nu se îndură să bea din bidon decît cite o înghițitură de apă, știînd cît de trebuincios îi va fi fiecare strop mai tîrziu, în plină luptă. Se uită la ceas. Era trei și patruzeci și cinci de minute. Mai trecuse o oră de așteptare încordată. Tocmai trăgea ultimele fumuri din cea de a doua țigară aprinsă, cînd deodată ouzi un vuiet îndepărtat de motoare. Vuietul creștea amenințător ca o rostogolire de tunet, tot mai aproape, mai

o treabă prea ușoară. Și, ori vine la întîlnire ori nu, tot atîta-i: inima îi bate ca a îndrăgostitului ce-și așteaptă iubita. Chiar față de martori el tot singur se simte, numai cu dînsa: amîndoi în toată lumea asta mare... Așa-i omul, ce vrei?“

Nikolai mai știa și că îndată ce va începe lupta simțămîntul acesta va fi înlocuit de altele: senzații scurte, de moment și reacții nu întotdeauna supuse rațiunii... Oftă adînc și începu să privească fișa verde de pămînt care despărțea ripa de versantul de cotei. Dincolo de această fișă verde și îngustă se auzea același uruit înfundat și monoton de motoare. Din cauza încordării cu care privea, ochii i se umplură de lacrimi iar trupul-i uriaș, pe care știa că-l stăpînește numai pe jumătate, începu să facă nenumărate mișcări fără rost: mîinile pipăiră, cine știe pentru ce și a cîta oară, încercările bulgării uscați de pămînt se opucă să-i caute și să-i strivească cu virful cizmei. Deși avea o vizibilitate perfectă, dădu la o parte crenguțele de pelin, ridică din umeri... Făcea mișcările inconștient, fără să le bage în seamă. Absorbit cu totul de gînduri și de cele ce vedea, nici nu-i răspunde măcar lui Zviaghințev cînd omul îl strigă ca să-i atragă luarea aminte la cele ce se petreceau în vale.

Deodată, vuietele motoarelor se întîrî. Se iviră tancurile și în urma lor se văzură și infanteriștii. Veneau în picioare, fără să se oplească și fără să se culce la pămînt.

„Ia te uită, blestemații, cum își iau nasul la purtare! Merg ca la paradă... Ei, da stați nițeluș, drăguților, că o să vă facem o primire de mai mare dragul! Păcat numai că lipsește artileria, altfel vă dădeam onorul chiar ca la paradă“, gîndea Nikolai, privind cu ură, cu răsuflarea întretăiată, siluetele mărunte ale infanteriștilor, care se aflau la o depărtare bucurică.

Tancurile veneau cu viteză mică, fără să se depărteze de infanteriști, ocolind cu băgare de seamă movilițele vizuinilor de hîrciog, pipăind cu scurte rafale de mitralieră locurile suspecte. Nikolai văzu cum tufa de păducel care creștea cam la vreo două sute de metri în față se cutremură deodată ca lovită de un vînt puternic și cum crengile și frunzele prinseră a se scutura, rețezate de gloanțe.

Apoi tancurile începură să tragă cu tunul, din mers. Obuzele se spărgeau la poalele cotei, mai cu seamă în dreptul tufelor, apoi trîmbele negre de fum ale exploziilor începură să se deplaseze spre tranșee. Și Nikolai se lipi cu pieptul de marginea parapetului, gata în orice clipă, la nevoie, să se lase cu repeziciune pe vine.

După ce tancurile făcură mai bine de o jumătate de drum și, ajungînd în dreptul tufelor, își sporiră viteza, Nikolai desluși limpede comanda de deschidere a focului. În același timp, din toate părțile, se auzi răpăitul puștilor anti-car și al mitralierelor, apoi troznete seci, deslușite, ale armelor.

Un timp, infanteria vrăjmașă, rămasă în urma tancurilor, continuă să înainteze în picioare, în ciuda pierderilor pe care le suferea, apoi nemaiputînd să se împotrivească focului se culcă la pămînt.

Focul puștilor anti-car se întîi. Cel dintîi tanc nemțesc incremeni în fața unor tufe de porumbar, cel de al doilea încercă să bată în retragere dar peste câteva clipe se înșurubă și el în loc, fumegînd. Pe flancuri mai fuseseră incendiate încă două care. Ostașii întîrî focul. Trăgeau asupra infanteriei întîind-o la pămînt, asupra ambrazurilor, a tanchiștilor ce încercau să sară din mașinile cuprinse de flăcări.

Profitînd de faptul că pușca anti-car a lui Borzih amuțise, cel de al cincilea tanc reuși să se apropie la o distanță de vreo sută douăzeci de metri de linia de apărare. Dar numai decît în întîmpinarea lui porni micul și sprintenul Kocetigov. Frunțașul se tira repede, ca un șarpe, printre movilițele vizuinilor de hîrciog, prin pelinul înalt care-i trăda pe alocuri făptura.

Nikolai urmărea încordat scena: îl zări pe Kocetigov în clipa cînd, fulgerător, sări în picioare, îi văzu mina făcînd o voltă laterală pe deasupra capului și mătăhăloasa grenadă anti-car zburînd în direcția tancului. Apoi Kocetigov căzu.

Din partea stîngă a uriașului de oțel, de sub șenile, își ni o trombă de pămînt săgetată de o fulgerare alburie și, cutremurat din toate încheieturile, tancul se răsuci în loc pe o singură șenilă și rămase așa nemîșcat, lăsînd în bătaia focului flancul cu crucea încîlțită.

Arma anti-car a lui Borzih prinse din nou glas, bătînd fără cruțare în namila neputincioasă prăvălită într-o rină. De la prima lovitură, din ambrazura tancului se ridică un firicel de fum negru. O mitralieră chelălăi prelung citeva clipe, apoi amuți. Se vede că tanchiștii nu mai puteau sau nu vroiau să-și părăsească mașina în care, peste câteva minute, se auziră explozii puternice. Luase foc muniția. Un fum dens năvăli prin toate crăpăturile și găurile mașinii, invăluind-o.

Ținuți în loc de focul mitralierelor, infanteriștii nemți

desen de Tia Peltz

peste câteva clipe n-are să mai poată nici măcar să arunce țărîna ce-i mai rămăsese pe fundul șanțului. Scurpă scîrbit nisipul care-i scîrțîia în dinți și se așeză pe marginea tranșeei.

— Spornică muncă, nimic de zis! rosti într-un tîrziu Zviaghințev, oprindu-se și el din săpat.

— D'apoi cum, făcu Nikolai fără să-l privească.

— Măi, Mikola, mare drăcovenie e și războiul ăsta, zău așa! Dacă stai să te gîndești cît pămînt trebuie să sape un om în război, te cuprînde mirarea. Iaca eu, zic să tot fi săpat pe front cam cît un tractor într-o campanie agricolă. Dacă ai sta să măsoari treaba asta în zile-muncă, apăi...

— Lasă vorba, ostaș! strigă aspru locotenentul Goșciokov, și Zviaghințev, cu o ușurință pe care n-ai fi bănuțit-o niciodată la el, se făcu nevăzut în fundul șanțului.

Pe la ceasurile trei după masă tranșeele erau gata. Nikolai smulse citeva smocuri de pelin ca să-și camufleze parapetul, își rîndui în nișă încercătoarele și grenadele de mină, își așeză la picioare sacul de efecte pe care-l desfăcuse la gură în care alături de alte cele trebuincioase unui ostaș, luca o moviliță de gloanțe, și numai după aceea începu să cerceteze cu atenție împrejurimile.

aproape. Și iată că pe drumul vicinal din vale începu a se întinde, ca o trenă, o coloană cenușie de praf. Erau tancurile. Nikolai le numără: paisprezece monștri de oțel unul ca unul. Coborîră în ripă. Da, acolo au să se alinieze și au să ia poziția de atac. Vuietul motoarelor nu conțenea o clipă. În urma tancurilor, pe drum se ivi o coloană de autocamioane încărcate cu soldați. Venea în plină viteză. Iar la capătul coloanei se vedea o autocisternă blindată. Dar curînd se făcu și aceasta nevăzută după taluzul ripei din vale.

Și începu așteptarea aceea încordată, premergătoare fiecărui atac, cînd clipele par nespuse de lungi iar inimile își înțesc bătăile surde, cînd fiecare ostaș, oricît de mulți tovarăși de luptă ar avea în jurul său, simte cum îi lunecă pe șira spinării bulgărele de gheață al singurătății și e cuprins de o stare copleșitoare de oboseală, străbătută de neliniști care-i împung inima. Nikolai cunoștea bine acest simțămînt precum și cauzele care-l pricinuesc. Cînd într-o zi adusese vorba despre asta, Lopahin îi răspunsese cu o ciudată seriozitate în glas: „De luptat luptăm noi, băiete, alături, cot-la-cot, dar de murit murim unul cite unul; fiecare își are moartea lui, numai a lui, și o duce cu sine ca pe o ranită cu inițialele scrise cu creion chimic... Și apoi, măi Kolea, întîlnirea cu moartea nu-i

Dacă întreaga omenire...

Cîteva din marile proiecte ale epocii noastre care ar putea fi îndeplinite prin eforturile conjugate ale tuturor popoarelor, într-o lume eliberată de povara înarmărilor.

Energetica și epoca marilor construcții

Uniunea Sovietică se îndreaptă cu pași repezi spre comunism. Cu fiecare pas înainte, orizonturile se limpezesc tot mai mult, fiecare zi înlătură alte văluri ale viitorului, descoperind privirilor noastre vaste perspective la care omenirea a visat secole și milenii la rând. Omul, stăpîn nu numai al producției, ci și al naturii, al Universului, iată țelul, de fel fantastic, pe care și-l propun popoarele ce și-au luat soarta în propriile mâini.

Multe din marile proiecte ale omenirii nu vor putea fi însă, realizate decît prin conjugarea eforturilor mai multor țări, ba chiar a unor continente întregi. Unirea forțelor creatoare ale popoarelor lumii este un imperativ al epocii noastre.

Încă în 1921, Lenin a ridicat în fața unui grup de specialiști problema proiectării unor lucrări de importanță mondială. E absolut necesar, a spus atunci Vladimir Ilici, să fie puse la punct proiecte care să servească drept bază materială cooperării internaționale, care să entuziasmeze întreaga omenire. Sumbrelor planuri de război, noi trebuie să le opunem planurile luminoase ale unor mari construcții. Popoarele trebuie să aștepte ce se poate realiza prin strădania lor unită în condiții de pace și prietenie. În cursul aceluiași discuții, Lenin a sugerat chiar ideea construirii unei căi ferate internaționale electrificate, care să lege Londra de Pekin prin Berlin, Varșovia și Moscova.

Electrificarea, energetica, iată cheile care vor deschide porțile spre o uriașă creștere a productivității muncii.

În cursul septenaliului, muncitorii din sectorul energetic vor furniza țării 500—520 de miliarde kilowați-ore energie electrică. În același timp energeticienii își dau seama încă de pe acum că calculele, destul de prudente, care prevăd ca în 1972 să fie produse 800—900 de miliarde kilowați-ore vor fi cu siguranță depășite. Centralele electrice ale țării urmînd să furnizeze 1.000 de miliarde kilowați-ore.

Pornind de la septenal, pe care sîntem în curs să-l realizăm, putem astfel privi și mai departe, în viitor. Păstrînd același ritm de dezvoltare, energetica sovietică va putea oferi circuitului economic, către anul 2000, circa 10.000 de miliarde de kilowați-ore, adică dublul cantității de energie electrică pe care S.U.A. își propun să-o realizeze în a-

ceeși perioadă de timp. Uniunea Sovietică va dispune atunci de 20—25.000 de kilowați-ore pe cap de locuitor, cantitate de energie suficientă pentru producerea a 250.000 metri de țesătură sau pentru propulsiunea unui tren electric pe distanța Moscova — Berlin.

Ținînd seama de forța ei energetică, de bogățiile ei naturale și de dimensiunile teritoriului său, Uniunea Sovietică este chemată să joace un rol de prim rang în organizarea giganticelelor construcții mondiale. De altfel, toate marile lucrări de transformare a naturii proiectate de Uniunea Sovietică vor avea, inevitabil, o semnificație mondială, pînă să intereseze zeci de țări. Teritoriul țării noastre va deveni arena unor uriașe lucrări avînd drept scop transformarea climei. Drijnirea apelor către un bazin fluvial sau altul, crearea unor bariere acvatice sau forestiere împotriva vînturilor fierbinți, reglarea nivelului mărilor interioare, amenajarea pădurilor și desțelenirea de noi pămînturi — toate acestea vor avea, fără doar și poate, o oarecare influență asupra naturii și climelor țărilor învecinate.

Vremea marilor lucrări a sosit! Visurile au început să se preschimbe în realitate, sub forma unor proiecte vaste și îndrăznețe, a unor propuneri perfecte realizabile.

Mai multă apă

În anul 2000, populația Uniunii Sovietice va atinge, probabil, cifra de o jumătate de miliard așa că încă de pe acum, trebuie luate măsuri pentru a se asigura pîinea, produsele alimentare și materiile prime. Odată cu sporirea randamentului pămînturilor cultivate, este necesar să fie puse în același timp în valoare și noi resurse. Siberia occidentală și depresiunea Aralo-Caspică vor fi viitoarele grînzărie ale țării. Ele pot produce mai mult decît întreaga producție alimentară, de astăzi a Statelor Unite. Este drept că vor trebui executate uriașe lucrări de secare sau irigație, dar savanții și studiază mijloacele prin care s-ar putea pune capăt excedentului de umiditate din bazinul fluvialului Obi, prin care surplusul de ape ar putea fi îndreptat către deșerturile arzătoare ale Sudului.

Regiunile centrale și meridionale din partea europeană a țării reclamă și ele o cantitate din ce în ce mai mare de apă dulce. Apa devine, deci, una din condițiile esențiale ale repartizării forțelor productive. Și, nu uitați, că omul secolului XX are nevoie de aproximativ 3000 de tone de apă anual! Apă, cît mai multă apă curată și proaspătă!

Industria, agricultura și orașele se înghesuie pe lângă fluvii ca niște copii în jurul mamei. Uniunea Sovietică consumă între 7 și 8 mli de metri cubi pe secundă, o adevărată revărsare de apă, egală cu debitul Volgăi. Pînă în 20 de ani, însă, consumul se va tripla. Așa încît specialiștii sovietici au și pus la punct un proiect potrivit căruia apele fluvior nordice Peciora, Dvina de nord și Mezen și ale afluenților lor ar urma să fie îndreptate spre Volga, Nipru și Don. A fost de asemenea lansată ideea ca apele Niprului, Nistrului, Donului și Kubanului să fie captate către vărsarea lor, pentru alimentarea cu apă a regiunilor sudice ale țării, și pentru menținerea nivelului mărilor Caspice.

Amenajarea hidro-energetică a unor fluvii interesează însă și alte țări, așa încît elaborarea unor proiecte internaționale în această direcție se face tot mai simțită. O asemenea colaborare există, de fapt, încă de pe acum. Ne referim la cooperarea dintre specialiștii sovietici și străini în vederea uti-

lizării Amurului, a fluviorii situate la frontiera cu Afganistanul, Norvegia și Finlanda.

Super-calea ferată est-vest

O altă împrejurare care împinge popoarele la o colaborare tot mai strînsă este și aceea că repararea resurselor naturale este foarte neregulată. Însăși viața cere stabilirea unor legături permanente între Est și Vest.

Să privim harta Europei. În Extremul Orient, acolo unde de-a lungul a mil de kilometri bubuie izbîndu-se de țărni valurile Pacificului, se dezvoltă și se întărește într-ajutorarea economică a unor popoare care, nu de mult, au pornit pe calea unei dezvoltări proprii, independente. În bazinul Pacificului trăiesc un miliard și jumătate de oameni. Principalele bogății ale țării noastre sînt concentrate în Asia sovietică, unde se află și cele mai mari fluvii. Potrivit unor calcule recente, numai în Siberia există de 15.000 de ori mai multă hule decît au ars, în 1958, toate termocentralele din lume. Se mai află în Siberia păduri uriașe, importante zăcăminte de fier, metale neferoase și rare.

Toate acestea reclamă o revizuire radicală a rețelelor de transport și energetice care leagă estul de vestul Uniunii Sovietice. Problema devine și mai interesantă, dacă ținem seama de faptul că Europa occidentală, ale cărei resurse naturale sînt limitate, va recurge din ce în ce mai des, în condițiile coexistenței pașnice, la sprijinul regiunilor industriale din orientul U.R.S.S. la necesitățile lor bogății naturale.

Una din posibilitățile cele mai interesante pe care ni le pune în față viitorul este aceea a unei căi ferate de mare ecartament — 3000 sau 4000 de milimetri — care să lege Estul de Vest, sporînd considerabil, de 50—60 ori, capacitatea actuală a Transsiberianului.

O altă posibilitate, nu mai puțin interesantă, ar fi și aceea preconizată de specialiștii în energetică care, clarvăzătorii, au socotit de multă vreme că destinele electrificării Europei occidentale sînt strîns legate de acelea ale Europei estice. Ingineri celebri, printre care francezii Viel și Mativet, germanii Ollven Müller și Ballod, elvețianul Schonholzer, rușii Cernișev, Gorev și Sukel-Kralevski au visat dintotdeauna la un grandios pod energetic care să lege Estul de Vest.

Conducte internaționale pentru transportul gazelor și petrolului ar putea să albe și ele o mare importanță după cum un roj hotărîtor în creșterea productivității solului ar putea fi, fără îndoială, jucat de o rețea de conducte pentru transportul amoniacului lichid.

★

Odată în posesia unor considerabile forțe energetice, omenirea ar putea aborda și alte probleme vitale dintre care unele se și află pe punctul de a fi rezolvate de țările socialiste, dar care preocupă și pe oamenii dornici de progres din alte țări.

A. Markin

colaborator științific al Institutului de Energetică al Academiei de Științe a U.R.S.S.

încercare în cîteva rînduri să se ridice în picioare, dar trebuiri să se trîntească numai decît cu burta la pămînt. În cele din urmă se ridică totuși și porni, în sărituri scurte, spre liniile noastre, dar pe neașteptate tancurile cotiră și începură a bate în retragere lăsînd pe versantul cotei șase mașini fumegînde.

De undeva de aproape, parcă de sub pămînt, se auzi glasul lui Zviaghînev. Jubila.

— Mikola, ura! Le-am șters nasu'!... Voiau să ne ia așa, pe nepusă masă, din viteză, cum s-ar zice, dar i-am lămurit! Au băgat-o pe minec! Să mai încerce o dată că le-om face-o cu repetir!...

Nikolai își innoi încărcătoarele trase, sorbi cîteva înghițituri de apă călduță și leșetică din bidon și se uită la ceas. Era încredințat că lupta nu durase mai mult de cîteva clipe, dar cînd privi cadranul văzu că de la începutul atacului trecuse mai bine de o jumătate de ceas. Soarele se lăsase mult spre asfințit și nu mai dogora ca înainte.

Nikolai mai trase un git de apă, se uită cu părere de rău la bidonul aproape gol și scoase cu băgare de seamă capul din tranșee. În nări îl izbi o duhoare grea de benzină arsă, amestecată cu un miros înțepător de iarbă pirjolită. În preajma tancului din apropiere, limbi mici de flăcări, greu de văzut în lumina zilei, mistuiau pelinul din jur; ceva mai departe fumegau rămășițele celorlalte tancuri distruse. Nikolai văzu, nedumerit, că numărul moviștelor de lingă vizuinile de hirciog crescuse mult. Și îl miră mai ales un amănunt: nu toate moviștele aveau acum culoarea brună, aproape neagră, pe care o cunoștea dinainte iar multe dintre ele parcă și pierduseră contururile obișnuite — arătau mai teșite, mai verzi la culoare; cercetîndu-le mai atent, Nikolai se dumiri: erau leșurile nemților împrăștiate prin iarbă. Și îi păru rău în gînd că nu sînt chiar atît de multe cît ar fi dorit...

Din ripă se auzi lătratul citorva cățele nemțești și Nikolai își ascuse capul după parapet, apoi își sprîjini spînarea nădușită de peretele tranșeei și privi în sus. Da, numai acolo sus, în cerul acela siniliu și nepăsător la toate, nu se schimbă nimic. Același erete se rotea în prin limpezimile văduhului, mișcîndu-și agale aripile largi, alburii; un nouaș alb-albăstrui, ca o scoică de sidex, incremenise parcă în zenit și ca și înainte se auzeau trîlurile veșnic neastîmpăratelor ciocirlii, care-l făceau întotdeauna să simtă o ușoară stringere de inimă. Numai undeva departe, pe șama dealului, negurile se mai împrăștiaseră iar păduricile își pierduseră ușurătatea de dinainte. Se materializaseră parcă, căpătînd contururi precise, palpabile.

Nikolai era încredințat că nemții își vor repeta atacul cînd tancurile și pistoliarii vor încerca o mișcare de învăluire, dar se vede că nemții erau din caleafară de grăbiți să ajungă la nodul de drumuri din spatele liniilor noastre încît tancurile și infanteria care le însoțea o porniră cu încăpăținare, ca și prima dată, la atac frontal peste versantul presărat de cadavre.

Și iarăși, despărțită de tancuri de focul nostru de baraj, infanteria se culcă la pămînt și din nou tancurile năvăliră în plină viteză spre liniile noastre de apărare. De data asta două dintre ele izbutiră să le străpungă în flancul drept și să pătrundă în tranșee. Deși în scurtă vreme amîndouă fură imobilizate cu ajutorul grenadelor anti-tanc, unul izbutise totuși să distrugă cîteva cuiburi întărite. Apoi, huruind asurzitor cu singura-i șenilă rămasă nevătămată și rotîndu-și turela în toate părțile, deschise focul asupra tranșeeilor. Curînd, însă, amuși cuprins de flăcări, cu vopseaua prelingîndu-se pe blindajul incins.

Razele piezișe ale soarelui la asfințit pătrundeau pe sub căști orbîndu-i pe ostași. Era greu să ochești în siluetele micuțe care veneau în sărituri, în bătaia soarelui, Nikolai trăgea rafale scurte, economisînd muniția. Trăgea numai atunci cînd era sigur că va nimeri, și totuși ochii îl dureau îngrozitor din pricina soarelui și a încordării, așa încît în clipa cînd și cel de al doilea atac al nemților fu respins, oftă ușurat și închise cu plăcere ploapele...

— Iar le-am șters nasu'!... se auzi glasul de alături, de astădată mai liniștit, mai răgușit, parcă, al lui Zviaghînev. Mai trăiești, Mikola? Da? Ei, atunci e bine. Altceva nu ne mai trebuie. O singură grijă am: să ne ajungă muniția ca să-i tocăm pînă la capăt... S-a cam împutinat. Nu vezi, dai în ei de le zboară fulgii și tot nu le-ajunge. Mai vor...

În romînește de Mihail Calmicu

Scenă obișnuită pe șantierul hidrocentralei de la Bratsk: sute de mii de metri cubi de pămînt sînt dislocați cu ajutorul celor mai moderne mijloace tehnice.

Deșertul e tot mai mult brăzdat de tractor...

Pe vechiul drum al caravanelor

Întâ-mă în capitala Turkmeniei, Așhabad. După 12 ore de zbor, descoperi acest oraș cu 170.000 de locuitori, cea mai meridională dintre capitalele republicilor sovietice. Orașul, scaldat în lumina soarelui, este de un alb strălucitor sub cerul albastru. Pe cer se meleaguri soarele — generos — nu părăsește orașul decât doar 80 de zile pe an. Eu unul nu am avut norocul de a vedea cerul înourat! Faptul, însă, n-are, în fond, nici o însemnătate: te obișnuiești cu toate, inclusiv cu arșița soarelui.

Munții se zăresc din orice punct al orașului. Intorci capul spre sud și dai de munții Kopet-Dag. Ei sînt impresionanți în zorii zilei și pălesc spre amiază.

De asemenea, foarte aproape de oraș — dar spre nord — este deșertul Kara-Kum. Legenda pretinde că numele Așhabad-ului înseamnă „oraș vrednic de a fi iubit”. Într-adevăr, celui care venea din deșert și poposea aici sau care părăsea orașul, nimic nu i se părea mai drag decât acest oraș cu apa și verdețea lui.

Capitala turkmenă se află pe teritoriul unde, cîndva, a înflorit o străveche civilizație. Această cîmpie, ce mărginește lanțul munților Kopet-Dag, a fost veacuri de-a rândul un drum bătut de mase mari de oameni care, din fundul Asiei se îndreptau spre Occident sau făceau cale întoarsă. Mărlurie despre aceasta stau ruinele Nisei, capitala anticului regat al Parților ai căror călări au izgonit pe Romani. Dar... să ne întoarcem la Așhabad.

Orașul reînviat

Orașul este tânăr, istoria lui nu are decât 78 de ani. S-a născut, însă, pentru a doua oară după cumplitul cutremur de pămînt din 1948.

Era în noaptea de 5 spre 6 octombrie, între orele unu și două. Catastrofa a nimicit aproape întreg orașul și a făcut numeroase victime. Săpăturile și lucrările de salvare au fost întreprinse fără zăbăvă. Nici nu au început să se ivească zorii dimineții că un mare număr de avioane — din Baku, Tașkent, Alma-Ata, Moscova — au început să aterizeze pe aerodrom aducînd cu ele medici, alimente, haine, corturi.

În partea de apus a orașului se află localitatea Keci. Aici au fost construite zeci de locuințe precum și cetatea universitară. Străbătem o suprafață plină cu materiale și cu unele ciudate. Cîtim inscripția: „Institutul de construcții antisismice”. Acest institut științific există din 1951 ca o secție a Academiei

de Științe. O tinără turkmenă, Enea Kerbabaieva, conduce unul din laboratoare. A terminat Institutul de construcții din Moscova și lucrează aici de trei ani. „Sarcina institutului nostru este studierea principiilor care stau la baza construcțiilor antisismice — ne spune ea. Printre atribuțiile institutului este și aceea de a propune constructorilor materialele cele mai adecvate condițiilor seismice. În acest fel am izbutit să ridicăm clădiri capabile să suporte pînă și un cutremur de gradul 9 sau 10. Acest lucru complică, firește, problema construcțiilor, prețul de cost crește, dar dă, în schimb, siguranță. Vrem ca Așhabadul să devină invulnerabil față de capriciile munților Kopet-Dag, acest tinăr și nestatornic lanț muntos”!

În oraș există peste 60 de întreprinderi industriale — de textile, încălțăminte, produse alimentare, siderurgie — mai multe institute de cercetări științifice, o Universitate și alte două școli superioare, trei teatre, dintre care unul de operă și balet, o filarmonică, muzee, studouri cinematografice, 47 de cluburi și un mare număr de biblioteci, dintre care cea mai mare dispune de un fond de peste două milioane de volume. Prin plantările de arbori ce se efectuează pe scară largă se urmărește crearea unui adevărat sistem menit să dea trecătorului puțința de a străbate orașul numai pe porțiuni umbrite. Un alt mijloc de protecție împotriva arșiței sînt „heliodușurile”, știind fiind că apa caldă este cel mai bun mijloc de a te răcoi pe vreme caldă.

Pe scurt, se simte și aici sullenul septenalanului. Acest sullen se face simțit prelungit în Turkmenia. Pînă în 1965 republica își va dubla producția industrială, va spori extracția de petrol de la 4,1 la 7,5 milioane de tone, industria chimică își va mări de asemenea producția de trei ori și ceva. În interval de șapte ani, Turkmenia va avea pentru dezvoltarea economiei sale mai multe credite decât au fost investite în timpul celor 35 de ani precedenți.

Un bătrîn păstor

E un om în vîrstă, cu barba și mustățile albe. Trupul îi e înfășurat într-un halat multicolor, iar pe cap poartă o enormă pălărie cu un diametru de cel puțin jumătate de metru. Se apropie de fereastra compartimentului.

— Ce este Kara-Kum-ul și de ce i se spune „Nisipurile negre”? — încerc eu să leg convorbirea cu el.

— Noi, turkmenii — răspunde el — avem o vorbă: „Dacă o pasăre zboară de-asupra Kara-Kum-ului își pierde aripile, iar dacă un om îl străbate, își pierde picioarele”. E nespuse de întins deșertul nostru.

De acest lucru mi-am dat seama în ajun, consultînd o hartă. Pe întreg cu-

prinsul acestui deșert — al treilea din lume ca mărime, o dată și jumătate mai mare decât Marea Britanie — dunele de nisip ocupă 5 la sută din teritoriu. Multe caravane și-au găsit pieirea în Kara-Kum, fiind înghițite de aceste nisipuri nesfîrșite. Mulți au fost călătorii pe care i-a ucis setea în timp ce ei se aflau la doi pași de izvorul ascuns în nisipuri... Dar să nu crezi cumva că deșertul nostru nu înseamnă decât nisipuri în care orice viață a murit și în care suieră doar vîntul! Iar dacă păstrează totuși acest nume, este pentru că, aici, nisipul e mai negru decât oriunde aiurea.

Într-adevăr, „nisipurile negre” nu înseamnă numai întinderi nesfîrșite. Ele

mai înseamnă și oameni îndrăzneți și întreprinzători care, de-a lungul veacurilor, au străbătut pustul cu turmele lor de oi. Sînt oameni care înfruntă vitregiile naturii, oameni cărora nu le sînt străine tainele deșertului, care cunosc potecile ce duc spre izvoarele atît de rare și atît de avare... Omul cu care stam de vorbă e unul dintre ei. Dar toate aceste greutăți sînt acum și pentru el de domeniul trecutului.

— Da, meseria noastră de păstori nu-i de loc ușoară! — continuă el. Dar viața s-a schimbat mult, acum, pentru ciobanii noștri. Mașinile tund oile și pregătesc firețele, iar din iurtă și lipsește aparatul de radio. Cîștigul e bun, nu ca pe vremea hanilor. Și, pe deasupra — chiar în așt an se deschide marele canal!..

Ne-am despărțit la Tedjen, unde tovarășul meu de călătorie a coborît ca să se întoarcă în satul său. Imi continuă călătoria pînă la Bairam-Ali. Peste cîteva ore vom lăsa în urmă și acest oraș înecat în verdețea, atît de primitiv cu umbra copacilor lui. Bairam-Ali este și el un centru industrial care păstrează o legătură vie cu mediul rural. Pe străzi pot fi văzuți măgăruși și cămile. Ca să pătrunzi în deșert e indicat să folosești — (firește pentru culoarea locală...) — unul din aceste animale. Cu toate acestea, noi am luat o mașină.

Mașina — un soi de jeep — înfruntă și biruie cu curaj toate obstacolele, înaintează hurducindu-se și lăsînd la urmă-i un adevărat nor de praf.

Îată și Kara-Kum-ul!

Căldura e înăbușitoare: peste 40 de grade! Și cu toate acestea, nu e încă temperatura maximă — 50 de grade în aer, 80 de grade pe sol. La această temperatură un ou îngropat în nisipul fierbinte se coace. Și, în tot acest anotimp, care ține două, trei și deseori chiar patru luni nu cade nici o picătură de ploaie. Media anuală a precipitațiilor este aici de numai 100 mm.

Soarele e avuția națională a Turkmeniei și — în același timp — geniul ei rău. Fără apă, soarele devine vrăjmașul cel mai sălbatec. Datorită apei, însă, se coc boabele de grâu în spice, se sparg capsulele de bumbac, se auresc poamele în livezi.

Îată de ce puterea sovietică a făcut atîtea pentru ca lanurile colhoznice să fie străbătute de canale de irigație, ca apele Amu-Dariei, ale Murgabului, Tedjenului și Atrekului să fie folosite în interesul omului.

Cel dintîi proiect al canalului Kara-Kum datează de acum o jumătate de veac, cînd o expediție condusă de inginerul militar Meșodi Ermolaiev a propus în partea de Sud-Est a acestui deșert. Exploratorul a fost nevoit să facă eforturi supraomenești ca să poată stabili traiectul canalului, să calculeze construcția lui, de la Amu-Daria pînă la Tedjen. Pentru realizarea ideii sale, Ermolaiev pleacă în Egipt unde studiază problemele irigației. În 1910 revine în Kara-Kum. Nu izbuteste însă să cîntească zidul nepăsării de la Petrograd. Proiectul său, a cărui realizare ar fi fertilizat deșertul, a fost respins. Dar acum...

400 km prin pustul Kara-Kum

Poposim într-unul din cele 12 orașele răsărite de-a lungul canalului, care

nu figurează încă pe hartă. Nu mai departe decât acum doi ani, locul acesta era pustiu. Azi, aici se află un combinat de țîmpărie, o uzină pentru fabricarea betonului — a cărei producție este îndrumată spre lucrările hidrotehnice ale canalului și spre instalațiile de irigație ale sovhozurilor înființate pe pămînturile destelenile — numeroase locuințe, o centrală electrică, un magazin, un restaurant, băi publice, o școală, un post de asistență medicală și un club.

În ziua de 28 ianuarie 1959 a avut loc cel mai de seamă eveniment din istoria oazei Murgab. Apele Djeihunului — cum numeau cei vechi fluviul Amu-Daria — s-au întîlnit cu apele Murgabului. Astfel, într-un răstimp de cinci ani a fost creat un curs artificial de apă, al doilea din Turkmenia ca lungime.

Deșertul opunea o rezistență îndîrjită. Erau apăsătoare și înăbușitoare căldurile, chinătoare clipele cînd omul avea senzația că respiră metal topit în loc de aer proaspăt!

— În fiecare zi se iveau probleme tehnice greu de rezolvat — ne spune tehnicianul Durdiklici, un tînăr de 25 de ani. Ne aflam departe de lume, fără nici o șosea sau un drum cit de mic. Cele mai neînsemnate reparații ridicau adevărate probleme. O zi întreagă îi trebuia unui camion care transporta apa, cărbunii sau piesele de schimb ca să străbată, croindu-și drum printre dune, distanța de 19 km, ce desparte sectorul nostru de baza de aprovizionare. Azi greutățile sînt depășite. Și aceasta, pentru că întreaga țară a ajutat poporul meu să realizeze canalul Kara-Kum.

Apar noi oaze

Îată-ne la marginea unei mari întinderi de apă, urmărind cu privirile cerea unui șlep încărcat cu lemnarie. Insoțitorul meu este președintele colhozului „Lenin” — un bărbat de vreo treizeci și cinci de ani, de înălțime mijlocie, îmbrăcat cu un costum de culoare kaki, de eroială cazonă. De 12 ani e în fruntea colhozului. La vîrsta de 23 de ani a fost ales deputat în sovietul raionalului iar acum studiază prin corespondență la facultatea de agronomie a Institutului Agricol.

— Anul acesta — îmi spune el — colhozul nostru și-a sporit averea: de la 3.000 la 3.500 de hectare. Și alte colhozuri au început să cultive noi pămînturi. Sînt întemeiate mereu noi sovhozuri.

La ora prînzului am luat bacul ca să trecem pe celălalt mal. Intrăm într-una din căsuțele de lemn locuite de colhoznicii din partea locului.

După ce ne ospătam, un colhoznic mai în vîrstă ne spune surîzînd: „Dacă cineva ar fi spus bunicului meu că unul din urmașii lui va călători pe apă de la Mari pînă aici, l-ar fi scotit, sigur, nebun. Și iată că eu am făcut o asemenea călătorie de-a lungul Kara-Kum-ului!”

E greu să fii atît de aproape de canal și să nu vorbești de el, cu atît mai mult cu cît îl joacă un rol considerabil în viața agricultorilor turkmeni. Într-adevăr, apele rîului Murgab, au scăzut vara aceasta la jumătate. O asemenea secetă n-a mai fost de zeci de ani. Ogoarele de bumbac erau în primejdie. Apele Amu-Dariei, însă, au venit în ajutor. Acum, canalul furnizează oazei Murgab mai multă apă decât rîul — și această contribuție a fost hotărîtoare.

Dar însemnătatea canalului nu se oprește aici: „Diamantul nisipurilor”, cum este numită oaza Murgabului, s-a constituit în răstimp de milenii. Această oază este azi patria bumbacului sovietic cu fibre fine. Ea produce mai bine de 100.000 tone anual. Cu ajutorul apelor Amu-Dariei va lua naștere peste cîteva ani o a doua oază pe Murgab. În cursul septenalanului noi pămînturi irigate — care vor totaliza 160.000 de hectare — se vor adăuga, în Turkmenia, celor 410.000 hectare existente. În plus, canalul Kara-Kum va permite alimentarea cu apă a 5 milioane de hectare de pășuni, tot el va aproviziona cu apă viitoarele regiuni petrolifere. Realizarea celei de a doua etape în construcția canalului — Murgab-Tadjen, de 140 km — va fi, curînd, și ea terminată, ceea ce va permite cultivarea a încă 400.000 de hectare ale oazei din Tadjen.

Nu e departe vremea cînd, urmîndu-și drumul spre apus și dărînd o viață nouă pămîntului arid, apele Amu-Dariei vor ajunge la poalele munților Kopet-Dag, pînă în capitala turkmenă, Așhabad.

Vladimir Nikoiev

Expediție

pe

Valea Angarei

de A. OKLADNIKOV

În vara anului 1957, un grup de arheologi din Leningrad din care făceam parte și eu a fost invitat de constructorii centralei de la Bratsk să facă prospecțiuni în bazinul Angarei.

Și iată-ne în avion, zburind spre răsarit. Pe sub planurile aparatului goneau vilcele monotone, năpădite de păduri de conifere. În dreapta, orizontul larg era întretăiat de lanțul munților Saian la poalele cărora, ca niște berbeci ascultători, pluteau picuri, picuri norii albi. În stînga spumegau apele neîmblinzite ale Angarei.

Inscripțiile de pe muntele Beșegte

Cei dinții ruși care, în veacul XVII, au ajuns pe malurile Angarei au dat peste buriții, dar aceștia nu erau populația autohtonă a țării. Alle popoare, de limbă nemongolică îi precedaseră.

Cine fuseseră acești oameni? Care le erau obiceiurile, civilizația?

Valea largă, de stepă prin care și croiește drum Ossa e mărginită de-o parte de muntele Beșegte-Hada, nume care, în buriții, vrea să-nsemne „Stîncă cu inscripții”. Ne-am îndreptat pașii, deci, spre acest străvechi monument al timpurilor trecute. Poteca strînită, năpădită de ierburi țepoase era presărată cu uriașe blocuri hieratice. Soarele, cu raze ca de plumb topit, încinsese atât de tare piatra, încît uneori încercam senzația că ne sufocăm. Și numai absintul de munte, cu mirosul lui acru-amărui care îmbălsăma aerul, ne mai aducea aminte de viață în pustietatea aceea.

În sfîrșit, am ajuns în fața unei fațete, pe culmea muntelui. Pe perețele stîncii, străvechile desene se țeșeau limpede, luminate violent de soare. Un călăreț și suita lui, bărbați în vestimente strînse pe trup, cu flămuri fluturînd în mini.

Desene asemănătoare au fost apoi descoperite și pe alte stînci, în valea Lenei. Ele trădau urmele unei populații antice de păstori, kurikanii, descriși în urmă cu nouă veacuri de cronicarii chinezi. Solii acestui popor ajungeau deseori la curtea împăraților din dinastia Tang, iar kirghizii de pe Enisei și hanii turcomani din stepele mongole arătau un neajmuriț respect față de acest popor războinic.

Se știa că în valea Angarei și de-a lungul afluenților ei, existau și multe urme de tabere fortificate care, de asemenea, erau socotite a fi aparținut kurikanilor. Dar nu se găsiseră nici o urmă de obiecte de gospodărie, armuri, arme care să vorbească despre industria acestui popor.

Într-o zi, în timp ce urcam coasta domoală a muntelui Talkin, un membru al expediției, V. Larișev, ne-a atras luarea aminte asupra unor șiruri de gropi.

— Dar astea-s colibe, un adevărat sat! — a exclamat el bucuros.

Așa am descoperit prima mare aglomerare de așezări kurikane.

Ce popoare viețuiseră însă mai înainte în aceste locuri? Căci kurikanii n-au fost nici primii și nici ultimii locuitori din bazinul Angarei. Iată problema care ne frământa și căreia trebuia să-i dăm de capăt.

Războinicii din epoca de piatră

Bătrînul cătun Serovo se află pierdut, undeva, în imensitatea taigalei... Pretutindeni nori de țînțari, cumplitii țînțari siberieni cu care-i de-ajuns să ai de-aface chiar numai o singură dată, ca să nu-i mai uiți apoi toată viața.

În împrejurimile cătunului Serovo așezat pe o colină, se află o celebră ne-cropolă, mărturie a unei străvechi civilizații neolitice care-și are originea pe malurile lacului Baikal și care și-a dat numele unei întregi perioade a preistoriei locale.

Am aprins torțe de lemn verde, ne-am acoperit cu plase împotriva țînțarilor, am despachetat insecticidele și, cu aceste precauțiuni, ne-am pus pe treabă.

Timp de o lună de zile am săpat cu răbdare acoperămintul de iarbă care năpădiseră colina. În cea de-a douăzeci și noua zi, B. Bukin, conducătorul cercetărilor a putut în sfîrșit să telefoneze birourilor expediției noastre din Irkutk că acoperămintul cavourilor funerare fusese dat la o parte.

Mormintele erau așezate unul lângă altul. Sub lespezile lor pe care le curățasem cu grijă, folosindu-ne de cuțite și perii, se ascundeau, probabil, nenumărate surprize pasionante.

În sfîrșit cînd am intrat în primul mormînt, am dat într-adevăr peste un obiect foarte prețios: un splendid arc de luptă bătut în plăci de corn șlefuit, pe care, în epoca de piatră, numai popoarele din jurul Baikalului se pricepeau să le lucreze.

Dar mormîntul adăpostea o piesă și mai ciudată: un bastonaș lucrat în os și împodobit la una din extremități cu o figurină cu dublu aspect, de om și animal, iar la cealaltă cu capul unui om bărbos, executat cu multă artă.

Totul dovedea că mormintele din preajma Angarei aveau o vechime de cinci sau șase mii de ani. Comparînd piesele descoperite cu piese din epoca neolitică europeană am ajuns la concluzia că cele două civilizații se aflaseră la un nivel foarte apropiat, că populațiile neolitice siberiene avuseseră o cultură la fel de originală și de evoluată ca aceea a contemporanelor lor din Occident și că întreținuseră strînse legături cu alte popoare. Dar iată cum am ajuns la această concluzie.

„Dansatorii” rupestri

Pe falezele stîncioase care mărginesc Angara, expediția noastră a descoperit mai multe desene ciudate. Unele erau realizate din linii și puncte gravate cu cuțitul în piatră, altele se arătau a fi urmele unor picturi de culoare roșie.

Unul din aceste desene, remarcabil prin eleganța execuției, îndrăzneala și siguranța liniilor, înfățișa un monstru fabulos, jumătate animal, jumătate om, împodobit cu coarne și o coadă lungă. Un altul, reprezenta un om plutînd într-o barcă; deasupra omului se afla ceva ce aducea cu harta fluviului, cu brațele și insulele acestuia. Trupul o-

mului, lung și slab, fusese parcă prins într-o mișcare de dans.

Postura barocă a dansatorului a născut în mintea noastră niște asociații de idei. Într-adevăr, mișcarea de dans e caracteristică numai desenelor rupestre din Scandinavia și Carelia. Desenul aducea, de altfel, aminte și de statuetele din piatră, os sau gresie găsite în Carelia, Estonia și în împrejurimile Krasnoiarskului, pe Enisei, obiecte provenind din perioada de sfîrșit a epocii de piatră, cu alte cuvinte din neolitic.

Se dovedea, astfel, că dansatorii noștri „misterioși” erau o verigă a unui lanț care începea de pe malurile Mării Albe și Baltice și se oprea la lacul Baikal.

Leagănul unei civilizații dispărute

Dar evoluția culturală a populațiilor Angarei a început cu mult înainte de neolitic. Într-o bună zi, am ajuns la leagănul civilizației preneolitice, la Krasnij Iar, nu departe de orașul Balagansk. Într-o fundătură verticală, ne a atras atenția un strat întunecat, acoperit de câțiva metri de sedimente argiloase.

Cum de s-a putut forma stratul acela tocmai acolo? După o cercetare mai amănunțită, explicația s-a impus de la sine: într-un trecut foarte depărtat, locuitorii preistoriei de pe malurile Angarei și-au instalat o așezare chiar sub stîncă aceea. Acolo, adunați împrejurul focurilor, își fabricau uneltele din cuarț și silex, frigeau carnea animalelor doborîte la vînătoare, sculptau în os statuetele ciudate.

Emoționați și bucuroși am împachetat în lăzi trofee „campaniei” noastre de vară. Erau adevărate comori, urme palpabile ale vieții care, în vremuri imemorabile, își aflase sălaș pe malurile bătrînei Angare.

În cîrînd o nouă mare artificială va acoperi cu apele ei vechiul oraș Bratsk și o bună parte din bazinul Angarei și deci, și actualele șantiere arheologice. Dar paginile ce vorbesc despre îndepărtatul trecut al Siberiei, pe care arheologii noștri au izbutit să le descifreze, vor rămîne pentru totdeauna o cucerire a științei.

Arheologii — neobosiți iscoditori ai tainelor trecutului.

CUM A FOST FĂURIT FANIONUL...

Fa'nicul fanion sovietic e cunoscut acum în toată lumea. Într-o memorabilă noapte de septembrie, o rachetă cosmică l-a depus pe suprafața Lunii. Și de atunci, fanionul sovietic este un simbol al șanței celei mai înfloritoare, un simbol al păcii și prieteniei între popoare. Nikita Sergheevici Hrușciov a dăruit copii identice ale celui trimis în Lună unor remarcabili oameni de stat.

În rândurile de mai jos, relatăm cum a fost făurit fanionul trimis în Lună și duplicatele lui.

În cursul verii trecute, uzina „Monețtaria” din Leningrad a primit de la Moscova o comandă cu numărul 120-B. I se cerea anume să graveze pe două plăci de dimensiuni diferite stema Uniunii Sovietice și inscripția „U.R.S.S., septembrie 1959”. Inginerul șef Lev Konstantinovi Makariiev și inginerul Iolșin, maestrul de atelier, au predat comanda brigăzii conduse de Alexandr Vasilievici Kozlov, cea mai bună brigadă de muncă comunistă.

Alexandr Vasilievici, gravor de categoria a opta, este conducătorul unuia din primele colective de muncă comunistă din Leningrad. Deși n-a trecut mult de patruzeci de ani, A. V. Kozlov este cel mai în vîrstă membru al brigăzii lui. Tot el a grayat și medaliile bătute în cinstea bicentenarului Universității din Moscova și a centenarului Galeriei Trețiakov.

Cînd au executat comanda cu numărul 120-B, gravorii nu șiau că pentagoanele cu stema Uniunii Sovietice vor alcătui fanionul istoric care va ajunge în Lună cu conținutul rachetei cosmice. Nu șiau, dar presupuneau.

— Să fie trimis în Cosmos? — întreba Nikolai Filippov, un tînăr înalt, voinic. Din întâmplare, ceva mai tîrziu am aflat că omul acesta cu constituție robustă își pierduse pe front ambele picioare, învățase să umble cu proteze și își însușise repede arta atît de migăloasă de gravor.

Împreună cu șeful brigăzii, Nikolai a executat schița fanionului. Într-un cerc cu diametrul de 42 de milimetri, au desenat un pentagon cu stema și inscripția, apoi au repetat desenul într-un cerc mai mic. De la bun început, au făcut cîteva variante, căci vroiau să plaseze cît mai bine inscripția atît de simplă și în același timp, atît de elocventă. Litera a fost aleasă în colectiv. Pictorul șef al uzinei, Nikolai Alexandrovici Sokolov, maestru emerit al artei, a propus să fie creată o literă absolut nouă. Gravorul Filippov, unul din numeroșii elevi ai lui Sokolov, s-a apucat s-o taie în metal.

După ce schița a fost terminată, au început să lucreze intens gravorii. Atelierul de gravură se află la etajul întii al clădirii, într-o încăperă spațioasă, puternic luminată cu becuri fluorescente. Fiecare gravor lucrează într-o „casă” semicirculară, tăiată în masa de lucru, și pare că-i contopit cu această masă. În fața gravorului se află un ci-lindru metalic, aducînd cu un pahar de mercur umplut cu vîrf. Cu ajutorul unei vergele fine de oțel, numită știlet, Kozlov a transpus pe metal stema U.R.S.S., iar pe cealaltă parte a plăcii, Filippov a tăiat inscripția „U.R.S.S., septembrie 1959”.

După ce a fost călită la 880 de grade și a trecut printr-un control, efigia a fost vîrîtă într-o presă de 160 de tone. Nu puțin timp și-a pierdut Iakov Pecerski lângă presă pînă a izbutit să potrivească efigia. Faptul că tocmai o brigadă de muncă comunistă, alcătuită numai din oameni tineri, a gravat pe placa de argint numele țării care a trimis cea dintii o rachetă în Lună, are un înțeles profund.

Un sens la fel de profund îl are și faptul că fanionul sovietic a fost făurit între zidurile străvechi cetății Petropavlovsk, în vecinătatea fostelor cazemate. Aici au fost întemnițați Alexandr Ulianov, Gorki, Bauman, luptători înflăcărați pentru libertatea și viitorul luminos al poporului. Și, tot aici, a fost închis și Nikolai Kibaleici. Acest revoluționar neînfricat a făurit aici, la Petropavlovsk, cu cîteva zile înainte de a fi executat, proiectul primului aparat de zbor cu reacție, prototipul rachetelor intercontinentale și cosmice de azi...

Racheta cu fanionul sovietic a așezat exact în locul indicat de savanții sovietici. Acum sosesec mereu alte comenzi de fanioane. Se execută copii ale fanionului trimis în Lună. Acesta a devenit un suvenir de preț cerut de muzee, expoziții, planetarii. Fanionul a devenit un fel de „carte de vizită” a țării noastre.

T. Kutuzova

De vorbă cu...

prof. F. G. Uglov despre chirurgia cordului

Profesorul F. G. Uglov, care ne-a vizitat jara la invitația Ministerului Sănătății, este o personalitate bine cunoscută în lumea medicală de la noi și din alte țări. Pionier în domeniul spinos al chirurgiei cardio-pulmonare prof. Uglov este și autorul unor valoroase lucrări de specialitate, care constituie un îndreptar pentru toți chirurgii ce operează pe inimă și plămâni. În sfârșit, ca director al clinicii de chirurgie a Institutului de medicină nr. 1 din Leningrad, prof. Uglov a format numeroase cadre tinere în chirurgia cardio-pulmonară.

Dorind să împărtășim cititorilor noștri câteva aspecte ale dezvoltării chirurgiei cardiace actuale, ne-am adresat prof. F. G. Uglov.

— Ce ne puteți spune despre stadiul actual al operațiilor pe inimă în Uniunea Sovietică?

— Chirurgia inimii este o ramură tinără a medicinei sovietice, dar ea s-a dezvoltat într-un ritm uimitor datorită în bună măsură progreselor tehnicii moderne. Operațiile de acest fel erau considerate acum 60—70 de ani ca imposibile. Mult timp orice rană a inimii a fost socotită mortală. Cum se tratau pe atunci asemenea răni? Marele chirurg rus Pirogov recomandă bolnavilor repaus, liniște completă și singerare pentru a încetini circulația sângelui și spre a da timp să se formeze chiagul de sînge care să astupe rana.

Cu toate aceste măsuri, în prima jumătate a secolului al XIX-lea supraviețuiau mai puțin de 10 la sută din

canalul se închide. Uneori, însă, canalul persistă, producînd grave tulburări organismului, care e lipsit de o mare cantitate de oxigen. O categorie importantă de malformații congenitale o constituie și așa-numiții „copii albaștri”. La acești copii sîngele venos se amestecă cu sîngele arterial din cauza existenței unei comunicări între ventricoli. În plus, nici aorta nu iese numai din ventricolul stîng cum se înțeiplă la oamenii sănătoși ci stă călare și pe cel drept.

În aceste cazuri și altele de același fel, pînă de curînd operațiile nu dădeau rezultate satisfăcătoare în toate cazurile. În ajutorul chirurgilor, a venit însă „frîgul”. Datorită hipotermiei, adică răcirii artificiale a corpului bolnavului, am început să operăm pe inimă deschisă. De asemenea, folosind inimi artificiale, aparate ce se perfecționează mereu, am reușit să operăm direct asupra inimii complet scoasă din circulație.

— Dar despre cealaltă domenii ale chirurgiei sovietice ce ne puteți spune?

— Chirurgia noastră a înregistrat multe succese și în alte domenii. Astfel chirurgia toracică, în care am lucrat și eu, a atîns o dezvoltare foarte mare. Lucrările chirurgilor sovietici Bakulev, Kuprianov, Boguș sînt cunoscute și apreciate în toată lumea. Aș vrea să amintesc ultima descoperire în domeniul tehnicii chirurgicale pulmonare, pe care am realizat-o chirurgii sovietici: pulmotomul. Este un aparat foarte ingenios care permite sutura (coaserea) pediculului pulmonar (punctul cel mai greu și periculos al rezecției pulmonare).

Celebre sînt de asemenea operațiile pentru crearea esofagului artificial efectuate de Boris Petrov din Moscova. Prof. dr. Petrov a executat pînă în prezent cele mai multe operații de acest fel din toată lumea și cu cele mai bune rezultate. Chirurgul Savinîh din Tomsk este, de asemenea, autorul unei metode originale de tratament al cancerului esofagian.

— Ce impresie v-a făcut școala de chirurgie cardio-pulmonară romînească?

Am remarcat cu deosebită satisfacție că medicii romîni aplică în mod creator metodele sovietice, folosind în același timp și experiențele valabile ale chirurgiei mondiale. Clinicile vizitate sînt la un nivel foarte ridicat, în special cele ale prof. Burghel și prof. Hortolomei.

Em. Roman

Prof. F. G. Uglov

acești bolnavi, iar părerea că nu se pot face operații pe inimă era încă foarte răspîndită.

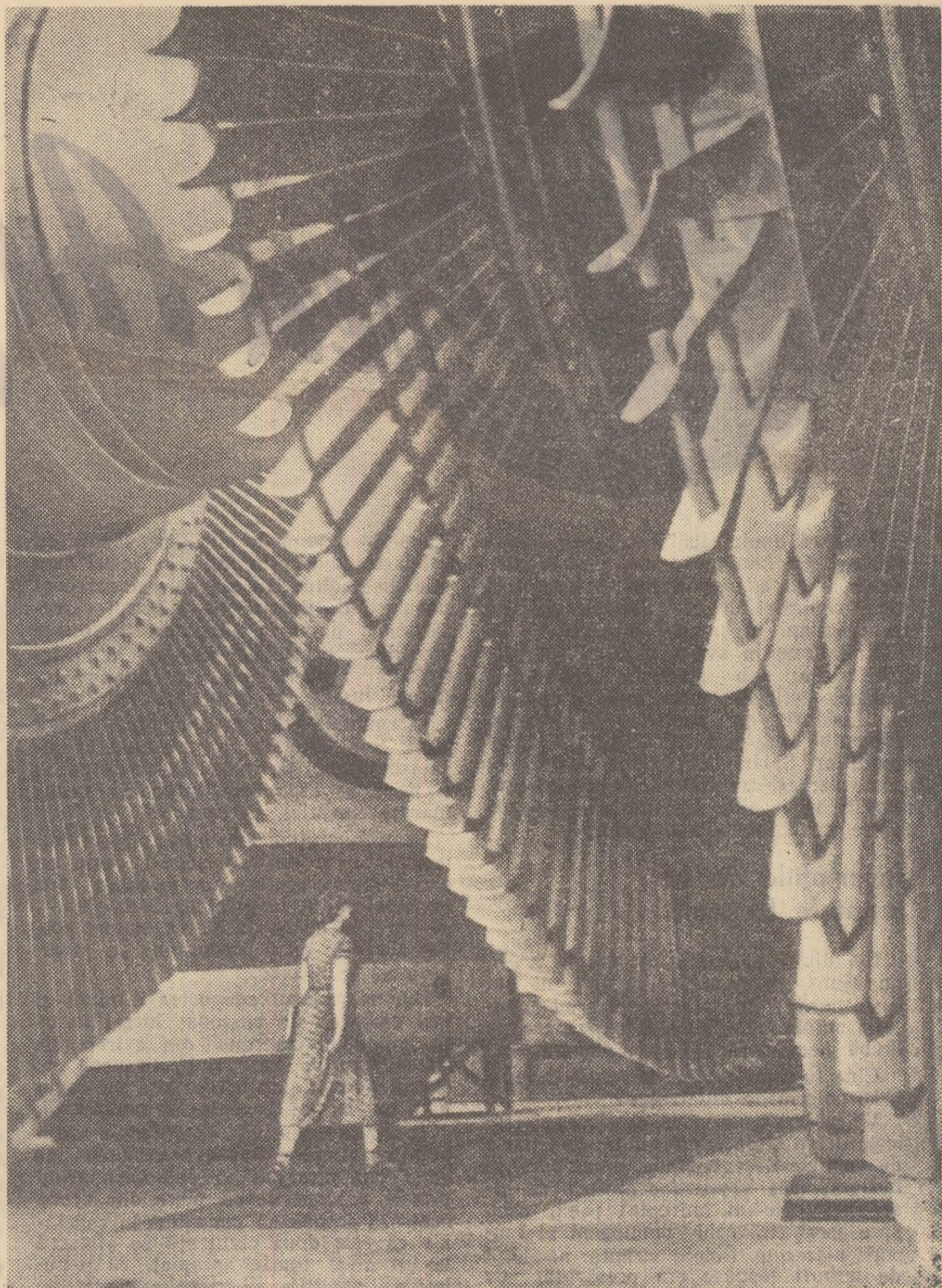
Au fost necesare eforturile comune ale savanților din multe țări pentru a spulbera această credință. Astăzi, intervențiile chirurgicale pe inimă sînt practicate pe scară largă în Uniunea Sovietică și în alte țări.

— Ce inovații și perfecționări ați adus dv. în chirurgia inimii?

— La clinica de chirurgie din Leningrad, unde lucrez împreună cu un numeros grup de colaboratori, am elaborat o serie de metode noi de tratament chirurgical, menite să îmbunătățească rezultatele intervențiilor noastre. De pildă, am pus la punct o tehnică adecvată care ne permite să operăm maladia mitrală chiar în stadii foarte avansate, cum sînt gradele 4 și 5. Aceste forme de vicii cardiace căpătate sînt refuzate de obicei de chirurgii pentru intervenție din cauza riscurilor mari pe care le prezintă actual operator. Perfecționarea pregătirii preoperatorii și a tehnicii chirurgicale, ne-a permis să intervenim și la acești bolnavi gravi. Am operat astfel peste 150 de cardiaci mitrali în stadiul 4 și 5, demonstrînd practic că și acești bolnavi pot fi recuperați.

— Ce alte metode moderne folosiți în operațiile pe inimă?

— În ultimul timp operăm cu succes malformațiile congenitale ale inimii cu ajutorul „frîgului artificial”. După cum se știe, există unii copii care se nasc cu defecte importante ale conformației inimii. Există, de pildă, între artera aortă și artera pulmonară un canal care este deschis în tot cursul vieții intrauterine. În momentul nașterii, cînd copilul începe să respire,

Un gigantic rotor de turbină cu aburi

Lumea din adîncurile oceanului

Printre cele 14 laboratoare pentru cercetări științifice de pe nava „Viteză” există unul relativ tinăr, dar cu mari perspective de viitor: laboratorul de fotografiere la mari adîncimi. Acesta este un procedeu eficient, iar uneori unicul posibil, de studiere a fundului oceanelor. Aparatul, simplu la prima vedere, se compune dintr-o ramă metalică avînd 1,80 metri înălțime și 35 centimetri lățime. În partea de sus a ramei este fixat un cilindru înăuntrul căruia se află un aparat de fotografiat cu rezerva de peliculă necesară. Pe partea de jos a ramei este fixat un al doilea cilindru cu sursa de lumină. Aparatul funcționează automat. Lumina puternică permite să se obțină fotografii clare la orice adîncime și pe o suprafață de trei-patru metri pătrați. Troliul de ridicare și coborîre a aparatului este prevăzut cu 15.000 metri de cablu. Aparatul funcționează și la adîncimi la care presiunea atinge 1000 de atmosfere. Utilizînd acest aparat, cercetătorii de pe nava „Viteză” au obținut

peste 600 fotografii: 500 în Oceanul Pacific și 100 în Oceanul Atlantic.

În această colecție unică se află o fotografie reprezentînd o priveliște de pe fundul oceanului la adîncimea de peste șase mii de metri. Fotografia arată pe fundul oceanului o urmă asemănătoare cu cea lăsată pe ogor de tractorul cu șenile. Această fotografie a stîrnit multe dispute. Firește că urma este a unei viețuitoare a adîncurilor. Unii au susținut însă că ea ar aparține unui pangolin gigantic, care ar trăi și azi în ocean. Alții susțin că astăzi nu mai există pangolini, și că urma de pe fotografie a fost mai curînd lăsată de un crab uriaș.

În ultimul timp a început să se practice fotografierea cu cameră stereoscopică în vîitor aparatura de fotografiere a adîncurilor va fi și mai mult perfecționată. Se va construi o sanie specială care va permite să se realizeze filme despre adîncurile relativ mici. Se va realiza apoi o instalație de fotografiere telecomandată.

Pentru prelucrarea granitului

Constructorii sovietici au realizat un nou tip de aparat pentru forarea granitului. Aparatul este înzestrat cu un motor cu reacție. Jetul de flăcări produs de aparat are o viteză de șase ori mai mare decît aceea a sunetului și degajă o temperatură de 13.000 de grade. Cu ajutorul acestui aparat, perforarea granitului se realizează cu o viteză de 10—12 ori mai mare decît cu aparatele obișnuite.

Un nou material de construcție

Colectivul secției de experimentare de pe lină uzina „Avtosteklo” din Konstatinovsk a creat un nou material de construcție

microscop

— sticlofalanța. Rezistența mecanică a noului material este de 1.000—1.500 kilograme pe centimetrul pătrat, iar temperatura pe care o poate suporta este de 300 grade Celsius.

Din sticlofalanță se vor confecționa izolațoare, trepte pentru scări, pervazuri, plăci de pavaj, conducte etc.

Un agregat unic pentru construcția estacadelor

Pentru construcția estacadelor — aceste căi de comunicație suspendate deasupra apelor mării, atît de necesare exploatărilor petrolifere din Marea Caspică — se folosesc a-

gregate speciale de diferite tipuri cu ajutorul cărora se montează pilonii și subansamblurile construcției. Un grup de ingineri din Baku a proiectat un agregat de mare randament, de o construcție extrem de simplă. Spre deosebire de vechile agregate care funcționau prin rotire în jurul axei lor, noul agregat funcționează „în paralel”, reducînd la jumătate timpul necesar ridicării celei mai complexe estacade.

Semiconductorii în agricultura sovietică

Institutul de cercetări științifice pentru semiconductori din Leningrad precum și Institutul de me-

canizare și electrificare a agriculturii din Celeabinsk au creat o serie de aparate cu semiconductori destinate agriculturii. Noi-le aparate, folosind proprietățile fotoelectrice ale semiconducturilor, pot face pronosticuri asupra temperaturii viitoare a solului și a umidității lui, asupra căderii gerurilor și precipitațiilor.

Mașină terasieră

La Tallin a început să fie produs un nou tip de mașină terasieră pentru săparea de canale late de o jumătate de metru și adînci de doi metri. Noul excavator sapă pînă la 100 de metri cubi de pămînt pe oră și în același timp taiează marginea canalului. Cu ajutorul acestor mașini pot fi instalate și conducte de drenaj.

Filmul

Un film închinat prieteniei popoarelor

„Prima zi de pace“

Genericul acestei noi producții a studioului „Maxim Gorki“ din Moscova cuprinde numele a doi talentați creatori din tinăra generație de cineaști sovietici. Scenaristul I. Olșanski și regizorul I. Seghel formează un cuplu, pe care l-am întâlnit pentru prima oară, cu trei ani în urmă, în filmul „Casa în care locuiesc“. După cum se știe, scenaristul — debutant pe atunci — fusese „descoperit“ printre mii de concurenți la un concurs de amatori. Cât despre regizor — sau, mai exact, regizorii filmului, pentru că I. Seghel colaborase cu Lev Kulidjanov — și acesta se afla la începuturile muncii sale de creație.

omenesți triumfătoare, pe deasupra asprelor vicisitudini.

Caracteristică stilului lui Olșanski și Seghel este interesanta arhitectonică narativă a „vieților paralele“ realizată prin secțiuni analitice în destinele unor personaje. Personaje episodice sau de prim plan, ca medicul, soldatul și colonelul sovietic, ca nefericitul ostaș german Fischer, pe care amarnica deznădejde îl smulge mereu de lângă familia sa, devin prin arta realizatorilor și interpreților, portrete psihologice memorabile. Folosind toate mijloacele de expresie cinematografică, I. Seghel se afirmă din nou ca unul dintre maeștrii contrapunctului. În

ruinele dezolante ale unei universități germane, Platonov își mărturisește dragostea Oliei, cu o mișcătoare candoare intelectuală, dăruindu-ne unul dintre cele mai izbutite momente ale filmului. Dramaticul proces de conștiință al medicului, care intuiește tragedia ofițerului muribund și a infirmierei, vechind la căpătîlul său, se desfășoară pe alea unui parc, în acordurile lirice ale unei chitare.

Filmul cucerește adeviziunea spectatorului prin stringența analizei psihologice, creată cu motivări veridice, și prin sobrietatea mijloacelor de tratare. Evitînd efectele formale, regizorul I. Seghel și excelenții săi operatori de imagini B. Monastirski au concentrat patosul ideii artistice în jocul tinerei echipe de interpreți, în frunte cu V. Vinogradov (Platonov), L. Butenina (Olia) și P. Scerbakov (Nefedov).

Definit prin însuși titlul său, „Prima zi de pace“ este o odă închinată setei de pace și fericire a omului sovietic, dorinței de prietenie și colaborare cu toate popoarele.

Emil Suter

Un studiu siberian

Jurnalele de actualități filmate de operatori studioului cinematografic din Novosibirsk aduc de fiecare dată spectatorilor imagini inedite de pe întinsele regiuni siberiene. Filmele lor de scurt metraj sînt rodul unor îndelungi călătorii întreprinse la bordul plutelor de-a lungul marilor fluvii sau cu săniile trase de reni, în ținuturile polare. Jurnalele studioului, intitulat sugestiv „Siberia pe ecran“ înfățișează viața uriașelor șantiere din răsăritul Uniunii Sovietice, munca neobosită a constructorilor marilor canale din deșertul Kara Kumi, frumusețea sălbatică a munților Saian.

Cineaștii studioului din Novosibirsk sînt și autorii unor documentare mai ample despre Siberia și locuitorii ei. Talentatului operator al studioului — A. Suhomlinov i se datorește, astfel, documentarul „Obi — fluvii siberian“, film distins cu diploma de onoare la Festivalul internațional al filmului documentar din Lucarno (Elveția). O altă producție a studioului, filmul în culori „În munții albaștri ai Altaiului“, realizat de regizorul N. Lebedev și operatorul S. Hmelev și prezentat la Expoziția universală de la Bruxelles s-a bucurat de un succes deosebit.

În ultimii ani, activitatea studioului siberian s-a îndreptat într-o mai mare măsură spre filmele documentare. În prezent, se află aici în lucru un film despre minerii din bazinul Kuznețk, al cărui scenariu aparține scriitorului A. Voloșin, autorul romanului „Pămîntul Kuznețkului“.

Capacitatea de producție a studioului din Novosibirsk va sporii considerabil pînă la sfîrșitul septenarului, profilîndu-se mai mult decît pînă acum pentru producția de documentare și filme de știință popularizată.

Cel dintîi scenariu al unui poet

Poetul Grigori Pojenian se află la primul său scenariu cinematografic, iar regizorul Evgheni Tașkov la prima sa creație independentă. Filmul lor, „Setea“, realizat în studiourile din Odesa, este o evocare impresionantă a evenimentelor din perioada cuceririi Ucrainei de către armatele hitleriste. Acțiunea se petrece în Odesa asediată, cu clădirile sfîrtecate de bombe și obuze, cu șirurile nesfîrșite de oameni care își așteaptă rația de apă. Satul Ivanovka, sursa de aprovizionare cu apă potabilă a orașului a căzut în mîinile inamicului, iar ultimele rezerve sînt pe sfîrșite. Un mic detașament, format din doisprezece marinari, primește misiunea să pătrundă în satul

salvatoare, înfruntă cu îndrăjire furia dezlănțuită a dușmanului. În jur, înelul încercuirii se strînge din ce în ce, iar munițiile lor sînt pe sfîrșite. Dar lupta continuă.

Alături de alte valoroase creații ale cinematografului sovietic inspirate de evenimentele ultimului război mondial, „Setea“ este un poem al eroismului și frumuseții morale a ostașilor sovietici.

Reflector

S-a încheiat recent cel de al II-lea Festival al filmului din Republicile Baltice și R.S.S. Bielorusă. Juriul festivalului a atribuit premiul pentru cel mai bun film al anului 1959 producției studio-urilor lituaniene „Eroi vii“. Filmul bielorus „Pentru 100.000 de mărci“ a obținut două premii — pentru cea mai bună regie și cel mai bun scenariu. Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină a fost conferit elevei T. Luik, interpreta celor două surori gemene din comedia estonă „Viraje îndrăznețe“.

Filmul „Ciolpon“ („Steaua dimineții“) este o coproducție a studiourilor „Lenfilm“ și a studioului „Kirghizfilm“ din Frunze. Filmul este inspirat după o veche legendă kirghiză despre dragostea tinerei Ciolpon și a viteazului Nurdin, și e interpretat de dansatorii Teatrului academic de opera și balet al R.S.S. Kirghize. Muzica aparține compozitorului Mihail Raușverger. După cum declară regizorul Roman Tihonov, pentru realizarea filmului a fost necesară construirea unor decoruri care depășesc cu mult cele mai mari montări efectuate pînă acum pe platourile „Lenfilmului“.

Noua producție a studiourilor uzebe „Cînd înfloresc trandafirii“, tratează o problemă de mare importanță pentru tineret: alegerea drumului în viață. Eroina filmului, Dilbar (interpretată de S. Azamatova) este studentă la un institut de hidrologie și se află pentru prima oară la practică, pe șantierul unui viitor canal, care va alimenta cu apă regiunile pustii. Munca pe șantier, oamenii cu care are ocazie să lucreze, constituie o adevărată școală pentru tinăra Dilbar.

L. Butenina, interpreta principală a filmului.

În „Prima zi de pace“, cuplul Olșanski-Seghel își reia colaborarea, adăugînd-o acum și pe aceea a scenaristei M. Rudneva. Am regăsit aici cu satisfacție amprenta personalității celor doi tineri cineaști, acel timbru particular al stilului lor de creație, însă cu ceva în plus, care dovedește maturitatea lor artistică și situează filmul printre cele mai bune realizări din ultima vreme.

Acțiunea „Primei zile de pace“ este circumscrisă de un simbol poetic și filozofic, care unește prologul și epilogul filmului. În ultimele clipe ale războiului, petrecute într-un oraș din Germania hitleristă, locotenentul Platonov, translatorul unei unități sovietice, este pe cale să fie răpus de o rafală de mitralieră trasă de un hitlerist fanatic, refugiat cu unitatea sa între zidurile unei străvechi catedrale. Prima oară gloanțele vrăjmașe îl ocolesc pe acest sol al păcii și eroul nostru scapă cu viață. Dar tocmai în momentele cînd viața a început să reîntre în făgașul ei firesc, cînd „miroasma liliacului începe să izgonească duhoarea prafului de pușcă“, cum se exprimă unul dintre personajele filmului, aceeași mină criminală printr-o absurdă și înspăimîntătoare coincidență, suprimă viața omului sovietic. A unui om ca toți oamenii; un om setos de pace și fericire, îndrăgostit de o fată frumoasă, infirmiera Olia. Idila dintre cei doi tineri este o variantă cinematografică a acelor talnice afinități electice, care în concepția lui Goethe, apropiere inevitabil sîntele biologice, asemenea elementelor chimice. Dar Platonov află că fata pe care o iubește și care răspunde sentimentelor sale este de asemenea iubită de cel mai bun prieten al său, căpitanul Nefedov. Pentru a nu trăda o veche amiciție, Platonov se hotărăște să rupă legătura afectivă și să revină în patrie. Dar tragica împrejurare din final îl va reduce, muribund, în spitalul unde lucrează Olia, în apropierea ființei pe care o părăsise dintr-un nobil scrupol intelectual. Aceasta este fabula principală, pătrunsă de un tragism optimist, care luminează ideea artistică închinată vieții

Actorul V. Tihonov.

ocupat de fasciști și să asigure fie și numai pentru cîteva ore, refacerea legăturii cu conducta de apă. Oamenii care alcătuiesc detașamentul sînt în majoritate tineri. Filmul conferă fiecăruia o personalitate distinctă. Matrozul Bezborodko (interpretat de Viaceslav Tihonov, eroul filmelor „S-a întîmplat la Penkov“ și „O împlinire extraordinară“) este un flăcău frumos, energic, inteligent și curajos. El nu pregetă să îmbrace uniforma unui ofițer hitlerist ucis, pentru a înșela vigilența gărzilor și a pătrunde mai ușor în sat. Vasea, poreclit și Patefon, e neastîmpărat ca o zvîrlugă, nu-și găsește locul și e întotdeauna gata să plaseze o glumă care stîrșește hazul general. În rolul lui apare Iuri Belov, cunoscutul spectatorilor noștri din filmul „Ștregării“. Printre marinarii detașamentului se mai află și bunul Nikita Nicișailo (actorul A. Doțenko), matrozul poreclit Jăratecul (B. Godunov), care-și dăruiește gamela cu apă unor copii ș.a.

Tinerții aceștia curajoși reușesc să se strecoare în satul Ivanovka și să pună stăpînire, timp de cîteva ore, pe stația de alimentare cu apă. O explozie de bucurie și speranță inundă inimile, odată cu clipocitul vesel al apei care se revarsă, asemenea unei simfonii triumfale, din robinetele orașului, umplînd cu mîrînimie găleți, ulcioare, căni, bazine.

În acest timp, undeva, în apropiere, membrii detașamentului care a dăruit orașului apa

Moment din filmul „Doamna cu cățelul“

Un talent promițător: tinăra pianistă Irina Variușina.

POȘTA REDACȚIEI

ELEONORA MAIOR — com. Simpetru german, reg. Timișoara: Am primit scrisoarea dv. De data aceasta sperăm să primiți curind răspuns de la actrița dv. preferată.

SILVIA COMANESCU — Comănești, Bacău: Ne pare rău, dar nu cunoaștem adresa care vă interesează.

GHEORGHE HENDREA — Zlatna, reg. Hunedoara: Nu avem posibilitatea să vă publicăm adresa: vă puteți însă alege adrese de filateliești sovietici, colecționari de ilustrații și fotografii din cuprinsul rubricii noastre „Scrisori din U.R.S.S.”.

GHINEA COTORABAI — Caracal: E suficient să indicați pe pic: redacția ziarului „Tinerimea Moldovei”, Chișinău, U.R.S.S.

MIHAI PAPOE — com. Șovarna, reg. Craiova: Iată adresa unui învățător sovietic: M. F. Erzin, Stalinsk, u. Volkzalnaia 115. Pentru cele două cintece rusești, a-

dresați-vă radiodifuziunii sovietice: Radio — Moscova, emisiunea „Vorbește Moscova” — pentru ascultătorii din R. P. Română.

ALEXANDRU HERLAU — com. Zimbru, reg. Oradea: Rugămînța dv. va fi satisfăcută. Vă dorim succes.

VASILE JURA — Bistrița: Interpretul principal al filmului „Pe țărni inepărtate” este actorul Șașil Oglî. Scrieți-l la studioul de filme din Baku, R. S. S. Azerbaidjan.

MIHAELA BURLACU și MARIANA IONESCU, — București: 1. Vă vom trimite numărul cerut. 2. În legătură cu cealaltă întrebare pe care ne-o adresați, vă sfătuim să încercați să scrieți. Știm că mulți actori obișnuiesc să răspundă, fiind însă foarte ocupați va trebui probabil să așteptați citva timp răspunsul. Scrieți actrițelor dv. preferate pe adresa: „Dom Kino”, ul. Vorovskovo nr. 33, Moscova g-693, Marina Strijenova și Oleg Strijenov sint soț și soție.

A.R.L.U.S.

Intr-o comună...

Comisia A.R.L.U.S. din Bolintin-Vale, regiunea București desfășoară o rodnică activitate, organizând regulat manifestări la căminul cultural, la biblioteca comună, la stația de radioficare care deserveste și comuna Bolintin-Deal și la școala medie din localitate. În ultimul timp au fost organizate o serie de conferințe, între care „U.R.S.S. în cel de al doilea an al septenarului”, „O etapă importantă în dezvoltarea agriculturii sovietice”, „Ce e nou în organizarea producției agricole a sovhozurilor”, „Contribuția Uniunii Sovietice la menținerea păcii și securității popoarelor” etc.

În Bolintin-Vale există o tradiție, și anume ca echipa culturală din comună să pună cu regularitate în scenă diferite piese de teatru. Colectivul comisiei A.R.L.U.S. s-a îngrijit ca în repertoriu să fie introduse piese sovietice. În ultimul timp au fost jucate piesele „Pescărița de pe Volga”, „Cerere în căsătorie” de Cehov, „Coșilul” și „Moartea lui Almazov” de Andrei Olșanski, „Caleașca de aur” a lui Leonid Leonov etc.

Stația de radioficare din comună transmite cu regulari-

tate actualitatea sovietică. Recent, învățătoarea Elena Ceaușu a conferențiat la microfonul stației despre „O nouă etapă în astronautică”, iar ing. Viorel Popa de la Institutul Agronomic „N. Balcescu” din București despre „Contribuția Uniunii Sovietice la cauza păcii”.

Comisia A.R.L.U.S. se ocupă și de popularizarea filmului sovietic. În ultimul timp au fost prezentate filmele „Zboară cororii”, „Fata din Kiev”, „Soarta unui om” și altele.

La școala medie, la bibliotecă și la căminul cultural din comună au fost expuse numeroase fotomontaje realizate cu sprijinul Comisiei A.R.L.U.S. Ele ilustrează viața fericită a școlărilor și tineretului sovietic, prezintă aspecte din munca colhoznicilor, expun opere de artă sovietice.

Membrii comisiei A.R.L.U.S., tovarășii Ion Carbarău, Ion Protopopescu, Ecaterina Diaconu și Maria Stamate se întrunesc deseori pentru a discuta problemele activității A.R.L.U.S. în comună.

ION NEDELCU

Secretar al Consiliului Regional A.R.L.U.S.-București

Tg. Mureș

Consiliul A.R.L.U.S. din Regiunea Autonomă Maghiară acordă o mare atenție popularizării melodelor înaintate agrotehnice sovietice.

În satele și comunele regiunii au fost trimiși numeroși conferențieri — ingineri agronomi și profesori de la grupul școlar agricol din Tg. Mureș — care au vorbit despre dezvoltarea agriculturii sovietice în septenal. Expunerile, la care a participat un mare număr de țărani muncitori români și maghiari, au fost urmate de programe artistice.

Pitești

Printre manifestările A.R.L.U.S. care au avut loc în ultimul timp în regiunea Pitești, se numără și cele organizate în cluburile marilor întreprinderi. Astfel, în fața muncitorilor mineri de la bazinul carbonifer Schitu Golești, la uzinele „Vasile Tudose” din Collbași, la I.M.S. Cimpulung, „Petrul”-Pitești, U.I.L.-Curtea de Argeș ș.a. au fost ținute conferințele „Vizita lui N. S. Hrușciov în Franța”, „Ziua de lucru de 7 ore în U.R.S.S.”, „Tehnica septenalului în acțiune”, „Briștele de muncă comunistă în U.R.S.S.” etc.

La cluburile „Partizanul”, „Petrul” și „Minerul” au fost organizate expoziții de fotografii și prezentări de diafilme, între care „Măsurul sondor lui Kerimov”, „Uralul, ținut al comorilor”, „Siberia — pământul viitorului”, „Leningrad — orașul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie” etc.

Bacău

Dat fiind caracterul industrial al regiunii, Consiliul regional A.R.L.U.S.-Bacău se ocupă cu precădere de popularizarea realizărilor Uniunii Sovietice în domeniul științei și tehnicii, în domeniul dezvoltării industriei.

La termocentrala Borzești, Ing. David Bucur, președintele Consiliului orașenesc A.R.L.U.S.-Onești a ținut conferința „Dezvoltarea hidroenergeticii sovietice în cadrul planului septenal”. La șantierul 3-Construcții din aceeași localitate a avut loc o expunere intitulată „Construcții de locuințe în U.R.S.S.”, iar la fabricile „Reconstrucția”, „Vaduri” și „Steagul Roșu” expunerea „Tehnica septenalului în acțiune”.

SCRISORI DIN U. R. S. S.

Iubesc mult muzica rominească

„Iubesc mult muzica rominească și aș vrea să fac schimb de discuri”.

VERA MEDVEDEVA
Celeabinsk-5,
ul. Komsomolskaia 7, kv. 4

Mă adresez femeilor din România

„Cu toate că nu cunosc limba română, aș vrea să corespundez cu femei din România. Admir cultura rominească, întregul dv. fel de viață”.

ANNA ZOZULEA
Luganskaia obl.
g. Severodonețk ul. Lenina 33-A

Bună ziua, prieteni romini

„Vă dăm adresa noastră în speranța că ne veți scrie”

ALLA OVSEENKO și LIUBA NEVENČANA
Harkov 23,
ul. Artioma 37, kv. 13

Mă interesează...

„Mă interesează filatelia, sportul, muzica, literatura. Aș vrea să stabilesc legături cu tineri pe care îi interesează de asemenea, aceste domenii”.

TIRILLO GHENOVEFA
Litovskaia S.S.R. Vilnius,
Vilenski raion der. Loznik

Locuiesc la Baku...

„Locuiesc la Baku, sint elevă în clasa a VII-a a școlii nr. 29. Aș vrea să corespundez cu o colegă din România”.

ZAMFIRA HUSEINOVA
Azerbaidjanskaia S.S.R. Baku,
4-ii Sovetski perculok 26, dom 5

Sint petrolist

„Locuiesc în așezarea muncitorească Aznakaevo din Tataria. Mă adresez petroliștilor romini. Aș dori foarte mult să corespundez cu prietenii romini”.

IURI KALININ
S.S.R. Tataria, rb. p.
Aznakaevo ul. Tolstovo,
dom 5, kv. 2

Colecționez timbre...

„Colecționez timbre din țările de democrație populară. Lipsa cea mai mare o am în sectorul rominesc. De aceea, aș vrea să iau legătura cu filateliești romini”.

EVGHENI DROZDOVSKI
Sevastopol,
ul. Schmidta dom 4 kv. 6

Mă interesează pictura rominească

Sint muncitoare la o fabrică de tricotaje din Kremenciug. Colecționez cărți postale ilustrate și doresc să fac schimb cu prietenii din România. Mă interesează pictura rominească din sec. XVII—XX.

NINA MILEVSKAIA
Kremenciug, Pochtamt
do vostrebovania

Cazul Tonea Tariova

De la o scînteie i-au luat foc hainele de pe ea și într-o clipă, electriciana Tonea Tariova a devenit o tortă vie: flăcările i-au cuprins fața, brațele, mîinile, trupul. A fost transportată la spital într-o stare gravă. Nu rămînea decît o singură șansă de salvare: o operație de transplantare de piele. Cum bine se știe, pielea care se folosește la asemenea operații se obține printr-o liberă și generoasă consimțire: și-o donează — centimetru pîtrat cu centimetru — după caz și necesitate, cei sănătoși.

Cazul Tonei Tariova era unul deosebit de grav. Medicul de la spital s-a adresat secretarului Comitetului de comsomol căruia i-a spus că ar avea nevoie de zece, cincisprezece donatori de piele pentru dificila operație la care urmează să fie supusă Tonea.

Secretarul a adus la cunoștință comunicarea medicului, în adunările de comsomol. Și rezultatul: nu zece, nu cincisprezece tineri și tinere, gata pentru acest sacrificiu, ci sute. Numărul celor care s-au oferit s-a ajutat la modul cel mai concret cu puțință pe Tonea era aproape în întregime numărul participanților la adunări. Toți au vibrat în unison, ca un imens suflet colectiv, la acest apel și toți au răspuns cu aceeași spontaneitate: gata în orice clipă de a se întinde pe o masă de operație, sub bisturiul chirurgului pentru a o salva pe Tonea.

Dar au venit în zilele următoare oferte și de la alți oameni, dinafara uzinei. De la tot felul de oameni, de toate profesiile, de toate vîrstele.

— Am patruzeci de ani, Sint zidar, Mă primiți și pe mine?

A început un adevărat pelerinaj la spital. — Avem nevoie numai de zece, cincisprezece oameni — nu de sute — răspundea medicii. Merită a fi în mod deosebit semnalat faptul că majoritatea celor care cereau să fie folosiți pentru salvarea Tonei Tariova, nu o văzuseră niciodată în viața lor! Dar această necunoscută a devenit deodată pentru ei — știind-o în impasul dintre viață și moarte — cineva foarte apropiat lor, o tovarășă de a lor de muncă, de luptă, fată de care, fiecare își simțea o mare responsabilitate.

Pină la urmă, medicii au fost nevoiți — pentru a nu respinge, pentru a nu leza aceste mari elanuri de umanitate și generozitate, să-i admită la controlul medical pe toți!

Trebuiau stabilite corespondențele de grupă sangvină între bolnavă și donatori. Acest criteriu științific a operat o primă selecție între ofertanți.

În sfîrșit, în cele din urmă, au fost aleși un număr de nouă tineri — fete și băieți. Toți au suportat cu o impecabilă ținută morală o operație grea, dureroasă, întinsă pe o durată de șase ore.

Revista lunară „Smena” care relatează această întimplare petrecută la Nijni-Taghl — subliniind dezînvoltura, spontaneitatea gestului eroic și frumusețea lui, total dezînteresată — consemnează și cuvintele emoționante, în simplitatea lor, ale lui Anatoli Tukanov, unul din cei nouă tineri donatori de piele proprie: — Nu vă jenați, tovarășe doctor, luați mai mult, luați cît vă trebuie...

Resorturile unor asemenea atitudini stau în caracterul omului sovietic.

PERMANENT
in fiecare săptămînă
TRAGERE DUBLĂ

PRIMA EXTRAGERE   A DOUA EXTRAGERE

La **LOTTO** Central

Cu acelaș bilet, participați la 2 extrageri de cîte 9 numere

Umor

Dezlegările jocurilor publicate în luna aprilie

NR. 14 „IMPĂRĂȚIA APELOR“

1) Turcheny — U 2) Ili — Cassian 3) Cal — Nava — Zid 4) Atena — Arma — I 5) Nu — Aral — A — Vi 6) — Rama — Intra — 7) Mare — A — Trist 8) A — Atare — Oler 9) Bime — M — Azi — E 10) Ica — Tael — Cuc 11) Na — Sadoveanu 12) Arca — Asallat.

NR. 15 „FLORI“

1) — Romanița — Sepale 2) Toporași — Cameli 3) Umeziri — Dedițel — 4) L — Rana — Verona — II 5) Inarita — Revela — R 6) Pu — T — Acru — Eșenri 7) Ama — P — Liliac — Ras 8) Albina — A — Nufăr — 9) Aue — Nume — Nu — Arii 10) Mica — Rafie — Elita 11) Atu — Actor — Sal — Ac 12) Natura — Razor — Ata.

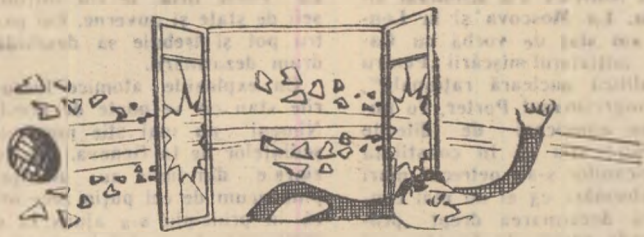
NR. 16 „VEȘTITORII PRIMĂVERII“

1) Miliutin — Cuc 2) Arama — Cocori 3) L — Ca — F — Dus — O 4) Ar — Gaie — Cioe 5) Kiriteșcu — Di 6) Eminescu — Aer 7) Veni — Cucos — L 8) I — D — Za — Urări 9) Ciof — Rara — Ac 10) Jenuperi — Fi — 11) Lesi — Egrete 12) Nea — Răsușlet.

NR. 17 „CIND LILIAÇUL INFLOREȘTE“

1) Liliac — Autori 2) Alexandri — Ar 3) Laci-mioara — I 4) E — Teie — R — Itos 5) Asi — Al-bastra — 6) — Tei — Iuta — Ica 7) Va — Eminescu — U 8) Inari — A — Ie — Ir 9) Ochi — A — E — Rd — I 10) Lu — Topirceanu 11) E — Macelonski — 12) Toi — Alei — Tact 13) Aman — Et — Siraz.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														

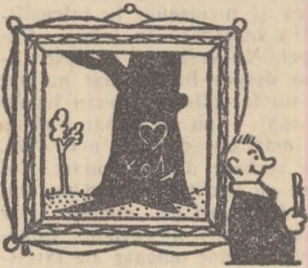
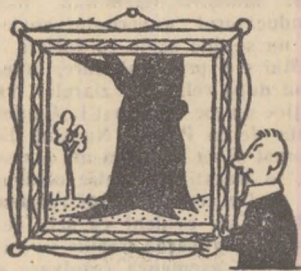
Au început meciurile

desen de A. Semenov

Fără cuvinte

desen de K. Nevler

Puterea obișnuinței...
desen de M. Vaisbord

Retineți...

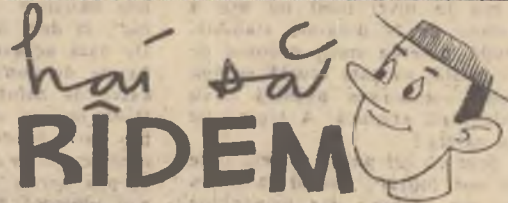
MARMELADA în BORGANE

ESTE UN ALIMENT HRĂNITOR

Contine ZAHĂR și FRUCTE Bogat în VITAMINE

AMBALAJ igienic cu CAPAC de POLIETILENĂ

De vânzare la toate magazinele „Alimentara“

ORIZONTAL: 1) Renumit comic maghiar — Incepe distracția — ..... Ianoli, cântăreața de muzică ușoară, 2) Explozii de ris — Glumă, 3) Zîmbet — Autorul versurilor „Cu voi vin florile-n câmpie / Și nopțile cu poezie / Și vînturi line, calde ploii / Și veselie“ — Sint, 4) Incepe cu cîntec și veselie — Nume feminin — „... veselă“, operetă de Suppé (neart.) 5) Eugen Barbu — Explozie de bucurie — Rece — Existent, 6) A provocat ris și veselie — Cîntă la petrecerile populare, 7) Fiit (pop.) — Fără el nu poate începe petrecerea! — Cîntec din leagăn, 8) Două oase — Cavitare — Arma lui Eros — M, 9) Conifer — Oraș în Maroc — Valoarea absolută a unui număr real, 10) Ion Florea — Cunoscut cîntec satiric românesc — Sănt — ... , oraș în Franța 11) Autorul unor balade vesele și triste — Foarte serios, 12) A înveseli — Nu-s deloc vesel.

VERTICAL: 1) Personaj feminin din opereta „Țara surisului“ de Lehar — Se face de ris! 2) Joc popular românesc — La un pahar de sprîț! 3) Greutate ceche — Comic — Literă grecească 4) „Ride veselă inimioara mea“ din opereta „Culegătorii de stele“ de Florin Coșniș (pl.) — Rămăs peste noapte — Actor de pantomimă 5) Posmag în versiune modernă — „... de surisului“, operetă de Lehar 6) Cal — Articol — Spectacol de varietăți 7) Crustaecu — Pe același etaj 8) Zahăr pisat — Compozitoare sovietică, autoarea unui cântec cunoscut „Cîntec vesel“ 9) Amuzat, înveselit — Riu în Togo 10) Lac tematic — Întrebare 11) „Trantafirii din...“, vals de Johann Strauss — Baie la romani 12) — A roade — Incepe comedia — Ger 13) Alexandru Giurgaru — Ca să se distreze, a dat joc Romei — Tari 14) Tură — Distrat 15) ... , Dîmieu, autorul melodiei „Flautistul vesel“ — Participanți la emisiunea „Drumeții veseli“.

IN CINSTEA CELEI DE A 15-a ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII CEHOSLOVACIEI

MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI CULTURII ORGANIZEAZĂ LA CINEMATOGRAFUL „PATRIA“

ZILELE FILMULUI CEHOSLOVAC

6 MAI

Stele de mai

SCENARIUL: Ludvík Askenazy
REGIA: Stanislav Rostofki
IMAGINEA: V. Šumski
Václav Hlávka
MUZICA: K. Molčanov

cu
ALEXANDR HANOV, MIȘA STANINEC, JANA DITETOVÁ, LADISLAV PESEK, JANA BREJCHOVÁ, VIACESLAV TIHOŇOV, MIHAIL PUGOVKIN, MILOŠ NEDBAL, LEONID BIKOV, NIKOLAI KRIUCIKOV, FRANTISEK KREUZMANN, OTTO MOTICHKA.

7 MAI

Cercul

SCENARIUL: Jindřiska Smetanová
Ladislav Rychman
REGIA: Ladislav Rychman
IMAGINEA: Alois Jiráček
MUZICA: Václav Lidl

cu
FRANTISEK HOLAR, VLASTA MATULOVÁ, JAN TRISKA, JAROSLAVA PANYRKOVA, MICHAEL DANA, ANNA MELISKOVA, EMA SKALOVA

8 MAI

Pudriera vorbitoare

SCENARIUL: Milan Pavlík
REGIA: Milan Vosmik
IMAGINEA: Jan Novák
MUZICA: Svatopluk Havelka

cu
JANA STEPANKOVÁ, VLADIMIR HRUBY, FRANTISEK FILIPOVSKÝ, MILOŠ KOPECKÝ, JOSEF KEMIR, RUDOLF HRUSINSKY, VACLAV VENHODA, FRANTISEK MAXIAN, MIROSLAV LIVORA, MARTIN VACKAR, ZUZANA ONDROUCHOVÁ, MARCELA JANDOVA.

9 MAI

Căpitanul Dabač

SCENARIUL ȘI
REGIA: Palo Bielik
IMAGINEA: Vladimír Minac
MUZICA: Milan Novák

cu
LADISLAV CHUDÍK, HILDA AUGUSTOVICOVA, CTIBOR FILČÍK, ELO ROMANČÍK, ZDENA GRUBEROVA, EVA KRIZIKOVA, ONDREJ JARIABEK, EDUARD BINDAS, VLADIMIR ZIMMER, IVAN MISTRIK, SAMUEL ADAMČÍK, MARTIN TAPAK

A treia cale nu există!

Luna mai a anului 1960 poate deveni o dată memorabilă. În fiecare țară, oamenii caută acum să ghicească: se vor înțelege sau nu? Intilnirea la nivel înalt nu este un episod diplomatic obișnuit, care îi interesează numai pe politicienii de profesie. Se vor intilni patru oameni care dispun de o mare putere și cărora le revine, prin urmare, o uriașă răspundere și de intilnirea lor atâră soarta popoarelor. Diplomații pretind că intilnirea la nivel înalt nu are o ordine de zi dinainte stabilită. După părerea mea, ordinea de zi există, ea este scurtă și limpede: colaborare pașnică sau catastrofă atomică. A treia cale nu există!

Știu că cei patru oameni care se vor intilni curind la Paris nu vor război; dar bunele lor sentimente nu sînt de ajuns: pentru a face catastrofa imposibilă trebuie să se renunțe la multe și multe trebuie luate de la capăt.

Pe front, între pozițiile inamicilor există uneori porțiuni de „pămînt al nimănui”. Intre pacea reală și războiul atomic nu există și nu poate exista nici un fel de „pămînt al nimănui”. Pînă încă de curind cîțiva nebuni propuneau omenirii să se stabilească pe „pragul războiului”. Dar popoarele nu sînt acriboși de circ, ele vor să simtă sub picioare pămîntul tare, nu tot felul de „praguri” blestemate.

Te uimește puterea inerției, conservatorismul gîndirii, rutina de care dau dovadă unii oameni politici. Ei sînt capabili să călătorească cu avioane cu reacție și în același timp să își construiască planurile pe calcule pe care le-au folosit și străbunii lor. În secolul al XIX-lea s-a făcut multă zarvă în jurul ideii „lumii înarmate”. Dar speranțele celor care credeau în ea erau și atunci destul de iluzorii: „lumea înarmată” ducea inevitabil la război. De atunci însă s-au schimbat foarte multe. În secolul trecut, înarmîndu-se, oamenii își făceau socoteala că își pun țara la adăpost pentru minimum 20-30 de ani. Știind că în cele din urmă lucrurile se vor termina printr-o încăierare, ei făceau totul spre a asigura victoria statului lor. Războaiele puteau fi foarte singeroase dar erau întotdeauna limitate din punct de vedere teritorial. Unii mureau în război, în timp ce alții, în spatele frontului, aplauzau călduros eroismul celor căzuți, știind bine că ei vor muri în patul lor.

Acum nu mai sîntem în 1850, ci în 1960—și e timpul să se priceapă în sfîrșit asta! Anumiți oameni politici parcă nici n-ar observa că lumea s-a schimbat. Imi dau seama că nu le dă mîna să se gîndească la revolu-

ția care a avut loc în Rusia. Dar să se gîndească măcar la revoluția care a avut loc în fizică. După Einstein, Rutherford, Joliot-Curie, Fermi, Kurceatov nu mai poți aborda problemele păcii și războiului folosind vechile unități de măsură. Încă de pe cînd eram copil, în secolul trecut, am auzit spunîndu-se că e periculos să te joci cu focul; dar acum avertismentul acesta sună altfel: a te juca cu bombele cu hidrogen sau cu rachetele balistice este nu „periculos”, ci de-a dreptul o nebunie. De data aceasta, nu mai e vorba de dividende, de ordine, de salve de salut, de anexuni. Dacă înainte se organizau pentru naivi loterii în care toate numerele erau cîștigătoare, acum adepții cursei înarmărilor propun omenirii să joace la o loterie în care nu există nici un număr cîștigător.

Ce-i preocupă azi mai mult pe oameni? Da, firește, dezarmarea. Recent, am citit într-o revistă occidentală un adevăr arhicunoscut: „Dezarmarea nu este posibilă fără încredere reciprocă”. Dar încrederea nu este o bombă care pică din cer. Ea nu se poate naște dacă nu se trece neîntîrziat la dezarmare.

Să ne închipuim că doi vecini s-au certat așa de rău încît au ajuns să se amenințe cu revolverele. Dar pînă la urmă trebuie să se împacă. Și oamenii simpli pot avea „probleme complicate”—fie că s-au certat ei, fie că s-au încăierat nevestele—intr-un cuvînt, nu le e ușor să ajungă la o înțelegere. În cele din urmă se intilnesc, se așează pe scaun, numai că fiecare are revolverul în buzunar. Dar cum pot ei să discute de vreme ce nu se slăbesc din ochi, de teamă că celălalt va băga mîna în buzunar? În loc să agațe arma în cui, fiecare dă din umeri: „Nu pot, n-am încredere în el...”. Așa stau lucrurile și cu blocurile militare.

Dacă un om cu judecată sănătoasă ar sta de o parte și ar privi la cele ce se intimplă, conținutul cursei înarmărilor i-ar părea nu numai o mare prostie, ci și o mare crimă. Prostia este evidentă. În secolul al XIX-lea, 20 de divizii erau în stare să nimicească 10 divizii. Dar să începi războiul conținînd pe o rezervă mai mare de bombe cu hidrogen sau de rachete, nu înseamnă deloc să scapi cu viață, nu înseamnă nici măcar să-i supraviețuiești inamicului! He și cu o singură zi. Atunci de ce continuă fabricarea de arme pe care numai un demenț ar putea să le folosească? Mai intil acest lucru este ruinos—pentru fiecare dintre părți, pentru fiecare stat, pentru fiecare om. Recent, guvernul englez a anunțat că nu mai continuă lucrările de instala-

de
**ILYA
EHRENBURG**

lare a rampelor pentru lansarea rachetelor: în decurs de un an-doi aceste instalații, pentru care s-au cheltuit sume uriașe, s-au învechit. America nu este o țară săracă, dar președintele Eisenhower a recunoscut că guvernul este nevoit „să radă” fondurile destinate construcției de școli, de drumuri; chiar așa s-a exprimat președintele: „să radă”. Înseamnă că oamenii trebuie să lucreze pentru o moarte abstractă, pentru viață rămîndu-le doar resturi și firimituri. Știm cu toții cîte case au fost construite la noi în ultimul an, și ne bucurăm; dar mai știm că ar fi de ajuns să se încheie tratatul pentru dezarmare, ca să avem înfinit mai multe case.

Stocarea și răspîndirea armelor nucleare nu numai că rutinează, dar este și o adevărată crimă: crește primejdia catastrofei. Există un risc al intimpării. Există un risc al nervilor—armele se perfecționează dar sistemul nervos nu se schimbă, iar dacă se schimbă, se schimbă în rău. Există și un risc al provocării—e de ajuns ca o singură bombă, cea mai mică bombă atomică, să nimerească în mîinile vreunui Herostrat modern, setos de glorie sau a unui maniac de felul lui Hitler, și ireparabilul se produce. Există, în sfîrșit, un risc al miopiei: dacă domnilor de teapa foștilor comandanți ai „Nachtigalului” li s-ar năzări să bea o halbă zdravănă cu bere de München pe faimosul „prag”, și neavînd nici vedere bună, nici îndeminare, ar face un pas, un singur pas greșit...

În întreaga lume oamenii cer acum cu țîrie, stăruitor, să se pună capăt cursei înarmărilor. Pînă de curind, despre aceasta vorbeau numai „partizanii păcii”; mișcarea lor era numită pe nedrept comunistă; în țări ca Anglia sau America erau ocoliți; în aceste țări ei erau prea puțini pentru ca glasul lor să se facă auzit. Azi s-au schimbat toate. Cîne auzise acum cîțiva ani de pastorul Collins? Și iaț că mișcarea inițiată de el „Impotriva înarmării nucleare”—zgudule bătrîna Anglie. Recent, 100.000 de londonezi au așteptat în piața Trafalgar pe cei 20.000 de participanți la „marșul de la Aldermaston”. Am fost anul acesta în Anglia și m-am convins că, cu rare excepții, toți englezii doresc sincer

dezarmarea fiindcă își amintesc de trecut și se gîndesc la viitor. Și în America s-a schimbat situația. La Moscova și la Londra am stat de vorbă cu Casins, inițiatorul mișcării „Pentru o politică nucleară rațională”, cu congressmanul Porter, cu numeroși americani de diferite profesii; știu că în conștiința americanilor s-au petrecut mari transformări, că ei nu mai consideră dezarmarea drept „propagandă roșie”. În Franța sînt mulți comuniști, dar numărul oamenilor care au salutat în această țară pe N. S. Hrușcirov este înfinit mai mare. Orice s-ar spune, dar spiritul critic al francezilor nu poate fi contestat: el înțelege bine cît de absurdă și de primejdioasă este situația ce s-a creat în lume.

Mai trebuie oare să adaug că oamenii sovietici, așa cum îi cunosc și-i înțeleg, sînt animați de cea mai puternică dorință de a trăi în prietenie cu celelalte popoare, de a nu amenința pe nimeni cu rachete, de a se înfrunța pe stadioane și nu pe cîmpurile de luptă? Oamenii sovietici sînt bucușori și de propunerile lui N. S. Hrușcirov privind dezarmarea, și de cuvintele lui pașnice rostite în țările pe care le-a vizitat, și de faptul că țara noastră e vizitată de oameni din Occident și că oamenii noștri merg în Occident—intr-un cuvînt că în lume climatul se schimbă. Oamenii sovietici sprijină și vor sprijini orice propunere de dezarmare reală. Toate popoarele așteaptă de la Conferința de la Paris hotărîri care să urnească din loc carul care s-a împotmolit la Geneva.

Tratativele despre dezarmare nu înseamnă încă mare lucru—popoarele așteaptă primii pași reali în această direcție. S-ar părea că toți sînt de acord că odată dezarmarea începută, fiecare din etapele ei să fie pusă sub control internațional. Imi amintesc de frumoasa cuvîntare pe care Jules Moch a rostit-o la „masa rotundă” de la Londra; el a arătat cît se poate de convingător că nici dezarmarea nu e posibilă fără control și nici controlul fără dezarmare. Acum, Jules Moch participă la lucrările de la Geneva. Iar acolo problema se pune chiar în felul acesta—cu ce să se înceapă: cu dezarmarea sau cu controlul? Dar nu poți controla ceea ce nu există. Deocamdată dezarmarea nu s-a realizat, cursa înarmărilor continuă și dacă ar fi să se înceapă cu controlul, s-ar controla de fapt nu dezarmarea, ci înarmarea. Or, tocmai asupra acestui lucru ne-a prevenit Jules Moch, la Londra.

La Geneva discuțiile le poartă experți încercați, specialiști

respectabili, dar toți depind de indicațiile guvernelor respective. La Paris, însă, se vor intruni șefi de state și guverne. Cei patru pot și trebuie să deschidă drum dezarmării.

Cu exploziile atomice lucrurile stau cît se poate de prost. Nimeni nu mai știe numărul ședințelor de la Geneva. Toate ziarele din lume au anunțat pînă acum de cel puțin zece ori că în principiu s-a ajuns la o înțelegere. La o înțelegere s-a ajuns, dar nu și la un acord. Este oare admisibil să fie re-luate experiențele, adică otrăvirea copiilor numai pentru că, deși există o înțelegere, nu există un acord? Înseamnă oare că fiecare e liber de aceea să reînceapă, cînd i se năzărește, exploziile criminale? Dacă conferința la nivel înalt nu va pune capăt acestei primejdii, oamenii de rînd nu vor înțelege de ce oamenii de stat și-au pierdut vremea ca să vină la Paris. Parisul e firește un oraș splendid, mai ales în mai, dar nici președintele Eisenhower, nici primul ministru Macmillan, nici conducătorul guvernului sovietic nu se duc acolo ca turiști.

Mai e o problemă care, judecînd după relațiile ziarelor, va deține un loc însemnat la Conferința de la Paris. Nu sînt diplomat și nu vreau să mă amestec în tratativele dintre oameni pe deplin competenți și responsabili. Este evident că șefii celor patru guverne trebuie să găsească o asemenea rezolvare a problemei germane și a problemei Berlinului care, fără să supere pe nimeni, să ducă la slăbirea și nicidecum la intensificarea încordării în inima Europei. Nu vreau să vorbesc acum despre Berlin. Dar nu pot să nu fac cîteva reflecții legate de mai—nu de 1 mai, nici de 16 mai, ci de 9 mai 1945. Nu vorbesc din răzburare. Cei care au murit în război nu mai pot fi înviați de nimeni. Dar aliații noștri în războiul împotriva forțelor odioase ale fascismului, rasismului, militarismului trebuie să înțeleagă că nu putem privi indiferenți cum ies din ascunzătorii cei care au participat activ la asasinarea popoarelor, cum încearcă să corupă, să atragă tineretul. Ziarul englez „Times” a calificat tratativele dintre cancelarul Adenauer și generalul Franco în legătură cu bazele militare din Spania drept o „prostie de elefant” (nu pentru că elefanții sînt animale proaste, ci pentru că prostia e mare cît un elefant). Dar bazele militare nu sînt o academie, și ca atare nu e vorba de inteligență sau de prostie, ci de pace sau război. În Uniunea Sovietică există o opinie publică și socotesc că ea e neliniștită de politica Bonului: nu trebuie să fim răzburători, dar nici nu trebuie să uităm...

Vreau să cred că aliații noștri de ieri și, nădăjduiesc, prietenii noștri de mîine vor înțelege de ce, dorind din toată inima succes conferinței de la Paris, vorbim despre primejdia pe care o reprezintă acțiunile unor oameni politici. Am dat numai un singur exemplu—căci, din cîte mi-amintesc, în anii grei generalul Franco n-a luptat împotriva lui Hitler... Aș mai putea da și alte exemple, dar nu e un subiect potrivit pentru luna mai, și mi e și greu să vorbesc acum despre acest lucru.

Luna mai nu trebuie să ne dezamăgească, e o lună frumoasă și toți oamenii o îndrăgesc: și muncitorii și îndrăgostiții și bătrînii. Intotdeauna, de 1 Mai, vorbim despre prietenie. Fie ca acum să întregim aceste cuvînte cu urarea adresată celor patru bărbați pe umerii cărora apasă o uriașă răspundere, de a face ca popoarele lor și din întreaga lume să trăiască o viață eliberată de teamă animalică și de răutate animalică o viață pe care să nu ne fie rușine s-o numim omenească.

A venit primăvara și climatul politic se încălzește...

Criminalul hitlerist și ministrul de la Bonn, Oberländer, trebuie să-și ocupe locul cuvenit.

Putreda bază lisinmanistă a Statelor Unite în Coreea de sud s-a prăbușit.

Chipul și „platforma politică” a liderului de dreapta al sindicatelor americane, antisovieticul Meanu, desen de I. Kerșin și M. Gavv